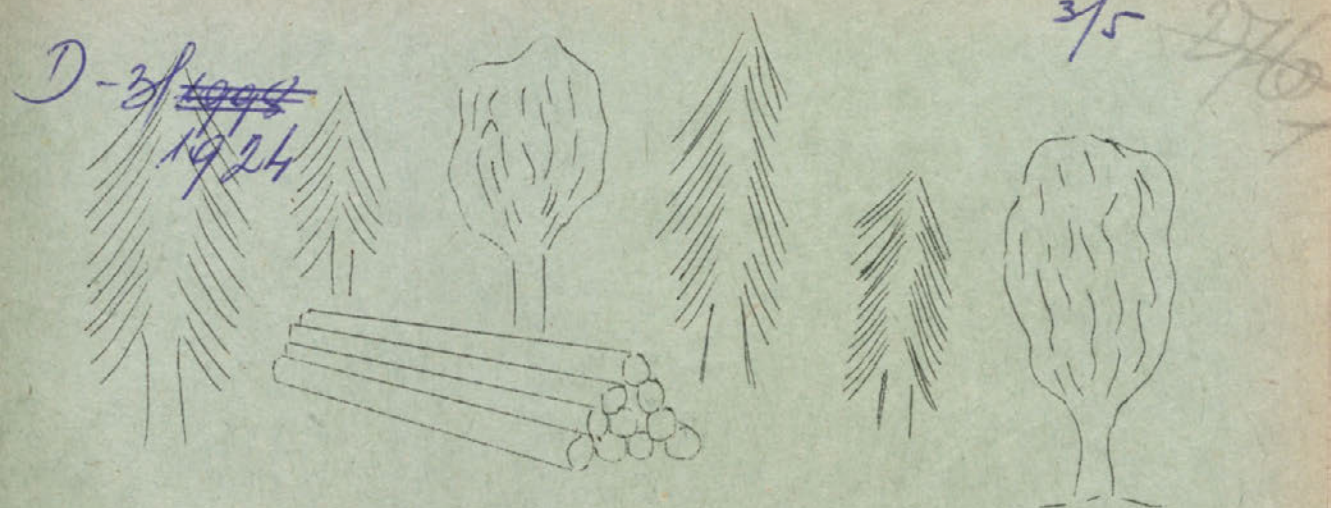

DOLENSKI

GOZDAR

GLASILO KOLEKTIVA GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

NOVO MESTO, JUNIJ 1965

ŠT. 3

LETNIK II.

IZDAJATELJ: Delavski svet Gozdnega gospodarstva Novo mesto

UREJA UREDNIŠKI ODBOR: urednik ing. Jože Petrič in člani
ing. Danica Belopavlovič, Franc Markovič, ing. Konrad Mehle
in Rade Jože

V S E B I N A

Stran

1. Delavski svet potrdil mandate članom	1
2. Delavski svet je izvolil upravni odbor in imenoval komisije	2
3. Sklepi organov upravljanja	4
4. Naloge delavskega sveta so težke in odgovorne	8
5. Nekateri problemi v gozdarstvu in lesno predelovalni industriji	20
6. Mehanografija v gozdarskem načrtovanju	23
7. Zvezno posvetovanje o problematiki s področja gojenja gozdov	27
8. Analiza nezgode pri delu (3)	30
9. Skupščina ZITGLI Jugoslavije v Beogradu	33
10. Nekaj o gradnji gozdnih cest	37
11. Celulozni les - neurejene cene	41
12. Gozdovi Bele krajine pred drugo svetovno vojno	43
13. Imamo nov zakon o delovnih razmerjih	44
14. Obiskali smo Bazo 20	46
15. Spomini s študentske prakse	47
16. Humor	50

KONFERENCA AKTIVA ZK GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

VIII. KONGRES ZKJ IN V. KONGRES ZKS STA OBRAVNAVALA VRSTO POMEMBNIH VPRAŠANJ IZ NAŠEGA DRUŽBENO-EKONOMSKEGA ŽIVLJENJA, KI JE ZLASTI V ZADNJEM ČASU DOSEGLO IZREDNO HITER RAZVOJ. TAKO OBA KONGRESA, KAKOR TUDI VRSTA DRUGIH KONFERENC IN POSVETOVANJ, MED KATERIMI JE ZLASTI POMEMBNO ZBOROVANJE SAMOUPRAVLJALCEV SLOVENIJE V LJUBLJANI, SO POTRDILI, DA JE SAMOUPRAVLJANJE OSNOVNA PRIDOBITEV NAŠE SOCIALISTIČNE REVOLUCIJE IN NAJUSPEŠNEJŠA ŠOLA DRUŽBENE ZAVESTI IN ODGOVORNOSTI NAŠEGA DELOVNEGA ČLOVEKA.

JASNA ORIENTACIJA NA KREPITEV SAMOUPRAVLJANJA IZRECNO NALAGA PRVENSTVENO ODGOVORNOST KOMUNISTOM ZA POGLOBLJENO SPREMLJANJE, REALIZIRANJE IN OBJEKTIVNO OCENJEVANJE PROBLEMОВ IN PROTISLOVIJ, KI NASTAJAJO V SAMOUPRAVNIH ODNOSIH Z NAMENOM, DA BI DOSEGLI ŠE HITREJŠI IN USPEŠNEJŠI RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA.

ZASLEDUJOČ POSTAVLJENE CILJE BODO KOMUNISTI GOZDNEGA GOSPODARSTVA NOVO MESTO NA KONFERENCI AKTIVA KOMUNISTOV, KI BO V SOBOTO DNE 3. JULIJA 1965 V NOVEM MESTU KRITIČNO PRESODILI PREHOJENO POT NAŠEGA, ČE RAZMEROMA MLADEGA KOLEKTIVA IN TAKO PRISPEVALI K UTRDITVI SAMOUPRAVNEGA SISTEMA V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI. TA KONFERENCA BO ISTOČASNO PREGLEDALA REALIZACIJO SKLEPOV PRVE KONFERENCE AKTIVA KOMUNISTOV GOZDNEGA GOSPODARSTVA, KI JE BILA 10. JUNIJA LANSKEGA LETA V ČASU PREDKONGRESNE AKTIVNOSTI.

KONFERENCA BO ZA VSE ČLANE ZK OBVEZNA, VSI OSTALI ČLANI KOLEKTIVA PA SO VABLJENI.

SEKRETARIAT AKTIVA ZK

GG NOVO MESTO

IX. SKLADIŠČE STRAŽA:

1. Berkopec Franc

X. UPRAVA:

1. Kalinovič ing. Rade

Za predsednika delavskega sveta je bil izvoljen tov. Lukšič Jože, za namestnika pa tov. Kapš Nande.

xXx

DELA VSKI SVET JE IZVOLIL UPRAVNI ODBOR
IN IMENOVAL KOMISIJE

Na prvi seji delavskega sveta 31. maja 1965 je delavski svet izvolil v upravni odbor naslednje:

1. Cujnik ing. Peter, obrat za gozdarsko načrtovanje
2. Haler Ernest, GO Črmošnjice
3. Klemenčič Leopold, GO Metlika
4. Mehle ing. Konrad, GO Novo mesto
5. Nose Stane, skladišče Straža
6. Petrič ing. Jože, uprava
7. Puhan Alojz, GO Podturn
8. Rade Jože, GO Črnomelj
9. Turk Karel, GO Straža
10. Veselič Alojz, GO Trebnje
11. Penca ing. Janez

Nadalje je delavski svet imenoval komisije in sicer:

I. KOMISIJA ZA NABAVO IN PRODAJO OSNOVNIH SREDSTEV:

1. Ilc Stane, uprava
2. Plut Vinko, GO Novo mesto
3. Muhič Jure, GO Straža
4. Jaketič Florjan, GO Črnomelj
5. Pršina Ignac, GO Podturn

II. KOMISIJA ZA NAGRAJEVANJE:

1. Dežman Nace, GO Trebnje
2. Krapež Alojz, gradbeni obrat
3. Geršič Peter, GO Novo mesto
4. Padovan Ivan, obrat za gozdarsko načrtovanje
5. Lukšič Jože, GO Podturn
6. Štor ing. Ado, GO Straža
7. Weiss Jože, GO Črnomelj

III. KADROVSKA KOMISIJA:

1. Gregorčič Nace, uprava
2. Jerman Jakob, GO Črmošnjice
3. Bukovec Ivan, GO Novo mesto
4. Pureber Stane, GO Straža
5. Vrlinič Rade, GO Črnomelj

IV. KOMISIJA ZA PROŠNJE IN PRITOŽBE:

1. Vidervol ing. Jože, GO Črnomelj
2. Kopinč Franc, GO Novo mesto
3. Zamida Rudolf, GO Podturn

V. KOMISIJA ZA HTV:

1. Turk Jože, GO Novo mesto (roj. 1933)
2. Škrbec Stane, gradbeni obrat
3. Špiletič Bogo, uprava
4. Novak Miha, GO Straža
5. Janež Franc, GO Črnomelj

VI. KOMISIJA ZA PERSPEKTIVNI PROGRAM:

1. Kalinovič ing. Rade, uprava
2. Petretič Martin, gradbeni obrat
3. Mlakar ing. Damijan, GO Trebnje
4. Klančičar ing. Slavko, GO Podturn
5. Fabjan Anton, GO Črnomelj

VII. UPRAVNI ODBOR POČITNIŠKEGA DOMA NOVIGRAD:

1. Koloman Jakab, uprava
2. Štirn Franc, gradbeni obrat

xXx

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

Delavski svet je na seji 31. maja razpravljal o spre-
membah oziroma dopolnitvah nekaterih internih predpi-
sov in sprejel naslednje sklepe:

1. Sprejel je začasno odločbo o višini letnega dopusta.
Po tej odločbi znaša letni dopust:

do 5 let delovne dobe	14 delovnih dni dopusta
od 5 do 15 let del.dobe	18 " " "
od 15 do 25 " " "	24 " " "
preko 25 let " "	30 " " "

Delavcem, ki še niso stari 18 let, pripada povečan do-
pust za 7 dni.

V delovne dneve se štejejo tudi proste sobote in sicer:

na 14 dni dopusta	2 prosti soboti
na 18 dni dopusta	3 proste sobote
na 24 dni dopusta	4 proste sobote
na 30 dni dopusta	5 prostih sobot

Izredni dopust lahko odobri odgovorna oseba na obratu
samo do 7 dni v letu in to v primeru sklenitve zakon-
ske zveze, ob porodu v ožji družini, ob strokovnem iz-
pitu, ob smrti v ožji družini in bolezni ali nesreči
v ožji družini.

2. Urnik dela naj bo enoten za vse delavce gozdnega gospodarstva. Zaradi različnega delovnega časa (delo v letni in zimski dobi) so nastale težave v proizvodnji. Ker obrati zagovarjajo svoja stališča glede urnika, je delavski svet odredil, da naj službe na upravi ugotove na podlagi priporočil obratov najbolj primeren urnik dela in ga posredujejo na prihodnji seji DS. Do sprejetja tega pa naj obrati vskladijo svoje poslovanje, da ne bi prišlo v proizvodnji do zastoja.
3. Delavski svet je določil dela, katera lahko opravljajo dninarji oziroma priložnostni delavci. Za priložnostna, občasna ali začasna dela se smatra dela v gojenju, urejanju, izkoriščanju gozdov ter v drevesnicah.
4. Delavski svet je sprejel sklep, da se formira pri gozdnem gospodarstvu obrat za odkup in prodajo predelanih in nepredelanih sortimentov. Upravo podjetja je zadolžil, da pripravi potrebno dokumentacijo in jo posreduje na prihodnji seji.
5. Delavski svet je odobril članom kolektiva, ki se vozijo na delo z javnimi prevoznimi sredstvi, prevozne stroške nad 600 din mesečno.
6. Z ozirom na spremembo predpisov s katerimi se delovnim organizacijam blokira 20 % sredstev za investicijsko izgradnjo, je delavski svet sprejel sklep, da se zmanjša investicijski program za letošnje leto za sledeče objekte:
Cesta Srnski ovinek - Oražem od 36 milj. na 20 milijonov
Odstopi se od nabave naslednjih osnovnih sredstev:
a/ tovorni avtomobil OM v vrednosti 10 milijonov
b/ konzolno dvigalo 500.000 din
Nerazporejena invest. sredstva 4 milijone
7. Delavski svet je sprejel sklep, da komisija za nagrajevanje temeljito prouči merila za nagrajevanje strokovnih delavcev. Ugotovitve ter predloge, ki jih bo izdelala bo posredovala delavskemu svetu.

8. Glede vodnega prispevka, ki smo ga dolžni plačati vodni skupnosti je DS sprejel sklep, da se vloži ugovor proti previsoki odmeri.
9. Obrati naj čimprej pristopijo k izdelavi meril za nagrajevanje po tremesečnih in končnem obračunu.

Naše bralce moramo seznaniti tudi s sklepih delavskega sveta na zadnjih dveh sejah.

Važnejši sklepi so:

1. Da zaprosimo posojilo za osnove intenzivnih nasadov iglavcev v znesku 42,500.000 din. Sedaj ko to pišemo že vemo, da je odobrenih 37,250.000 din.
2. Gozdno gospodarstvo bo zaprosilo posojilo za izgradnjo oziroma nakup stanovanj in sicer:
 - a/ za gradnjo 4 stanovanjskega bloka v Del. Toplicah
 - b/ za nakup treh stanovanj v Novem mestu
 - c/ za nakup enega stanovanja v Metliki
 - d/ za nakup enega stanovanja v Trebnjem
 - e/ za nakup dveh stanovanj v Črnomlju.
3. Delavski svet je razdelil sklad skupne porabe takole:

1. Prispevek za most v Kandiji	1,000.000
2. Za poplavljenec v Istri in Sloveniji	300.000
3. Za stan. posojila Lindič, Vrlinič	900.000
4. Odplačilo anuitet	4,500.000
5. Plač. gosp. zbornici za stanovanje	1,000.000
6. Plačilo za prevzeta stan. od kmetijskega posestva Novo mesto	575.000
7. Dotacije sindikalnim podružnicam	1,218.000
8. Prisp. za izgradnjo bolnice v Novem mestu	2,358.000
9. Refundacija za popr. stan. hiše v Črmošnjicah	811.000
10. Plačilo za stanovanje Žužemberk	7,000.000
11. Za nakup stanovanja v Metliki	3,500.000
12. Za nakup stanovanja v Trebnjem	1,500.000
13. Za nakup stan. stavbe v Črnomlju	6,500.000

14. Za nakup stanovanja v Črnomlju	4,000.000
15. Za izgrad. stanovanj v Del. Toplicah	18,000.000
16. Za nakup 3 stanovanj v Novem mestu	15,000.000
17. Popravilo počitniškega doma Navigrad	1,500.000
18. Regres za leto 1964	138.000
19. Regres za leto 1965	1,200.000
20. Plačilo dveh električnih štedilnikov	200.000
21. Posojila delavcem	13,000.000
22. Razno	4,000.000
SKUPAJ:	88,210.563

4. Sprejel je finančni plan za leto 1965. Iz tega gradiva lahko povzamemo naslednje: materialni stroški so povečani za 20 %, osebni dohodki pa za 25 %. Ker je osnova finančnemu planu količinski plan, ugotavljamo, da povečanje tako materialnih stroškov kot osebnih dohodkov pri približno enakih prodajnih cenah ne vpliva ugodno na večje vlaganje v gozdarstvo, zaradi česar bo potrebno usmeriti vse naše sposobnosti, da se ti izdatki zmanjšajo. Predvsem moramo zmanjšati režijo. To bomo lahko storili z ukinitvijo nekaterih delovnih mest pri strokovnih kadrih in v pisarnah. Nadalje povečati produktivnost in s tem zmanjšati število delavcev v proizvodnji, kar bo vplivalo na zmanjšanje posrednih izdatkov. Smeleje kreniti na pot mehanizacije v spravi lu lesa. Deževne dneve izrabiti za opravljanje koristnega dela.

5. Sprejel je tudi normative za projektiranje cest.

6. Sprejel je sklep o nabavi in prodaji nekaterih osnovnih sredstev.

7. Ugodno je rešil prošnjo Krajevne skupnosti Straža. Za popravilo ceste na skladišču Straža je odobril znesek 3 milijone din.

8. Odobril je regres za koristnike počitniškega doma v znesku 850 din na dan po osebi.

NALOGE DELAVSKEGA SVETA SO TEŽKE IN ODGOVORNE

Na seji delavskega sveta dne 31. maja je imel obširno poročilo direktor ing. Janez Penca. Zaradi izčrpnosti in obsežne problematike, ki jo poročilo osvetljuje, objavljamo poročilo v celoti.

Leto, ki je preteklo od predzadnjih volitev v delavski svet do danes, je bilo kot dobro veste, v našem političnem in gospodarskem življenju zelo razgibano. Med mnogimi pomembnimi dogodki naj jih omenim le nekaj: Kongresa ZK Jugoslavije in Slovenije in prav v zadnjem času zborovanje samoupravljalcev v Ljubljani ob 20-letnici osvoboditve. Že samo dejstvo, da je bilo zborovanje samoupravljalcev združeno s proslavo najsvetlejših dogodkov v zgodovini slovenskega naračda, t.j. osvoboditve, kaže, kako velik pomen pripisujemo delavskemu samoupravljanju. Na kongresih in plenurnih ZK ter na raznih sejah naših upravno političnih rganov in na zborih občinskih, republiških ter zvezne skupščine, je bila analiza gospodarstva osrednji predmet razprav in prav v preteklem obdobju je bilo sprejetih več novih gospodarskih predpisov. Vsi načrti za nadaljni napredek gospodarstva pa predpostavljajo, kot nujno vse večjo prizadevnost posameznega kolektiva in posameznega državljan v njem. Vsak delavec naj bi torej bil ne samo proizvajalec novih dobrin in vrednosti temveč tudi upravljallec, ki bo soodločal o razvoju podjetja in o načinu, kako se bo podjetje vključevalo v socialistično družbo.

Na današnji seji delavskega sveta začenja novoizvoljena polovica članov svojo 2 letno mandatno dobo. Čeprav naj v delavskem samoupravljanju sodeluje prav vsak član kolektiva, je vendar odgovornost članov delavskega sveta večja, saj morajo večkrat na zasedanjih odločati o važnih ukrepih v podjetju pri tem pa presojati stvari ne samo s svojega stališča, temveč tudi s stališča volilcev, ki so jim z izvolitvijo izrekli svojo zaupnico. Letos poteka že petnajst let kar se uveljavlja družbeno samoupravljanje v naših podjetjih. Ocenjeno je, da je v tej dobi šlo skozi šolo samoupravljanja že okrog dveh

tretjin proizvajalcev. Že samo to dejstvo zgoverni nakazuje, kako močno je preobrazil ta pokret odnose znotraj kolektivov, saj daje možnost vsakemu proizvajalcu brez ozira na kakšnem delovnem mestu je, da sodeluje v gospodarjenju in upravljanju podjetja. Tako širok krog delavcev v samoupravljanju pa tudi pomeni, da se je velik del kolektiva na ta način izobrazil in si razširil obziranje, kar mu bo omogočalo, da bo postal še sposobnejši proizvajalec.

Tudi na naših sejah DS bomo še nadalje razpravljali in sklepali o ukrepih, ki bodo krojili usodo vsega podjetja in vsakega posameznika v njem. Razpravljali bomo o količinskih in finančnih planih za gojenje in izkoriščanje, o investicijah, o normah in cenah, o delitvi dohodka, o nagrajevanju, o higiensko tehničnem varstvu, o vlaganju sredstev za povišanje standarda in drugih pomembnih zadevah. Važno pri tem je, da o vsem tem razmišlja čim širši krog proizvajalcev in da na sejah DS zmagajo najbolj konstruktivni predlogi. Delavski svet, čeprav sestavljen samo iz 35 članov, mora na podlagi mnenj, ki se porajajo na sestankih kolektivov in sestankih obratnih delavskih svetov izkristalizirati take zaključke, ki jih bodo kot najboljše cenili in sprejeli vsi proizvajalci. Če bomo torej o vsem tem, kar bo razpravljala DS, predhodno obvestili ves kolektiv in še posebej obratni delavski svet in če bodo člani centralnega delavskega sveta potem tudi vse konstruktivne predloge prenašali na ta zasedanja in obratno obveščali svoje volilce o delu v centralnem DS, se nam ni bati očitka, ki smo ga tu in tam v preteklem obdobju slišali, namreč, da je naše samoupravljanje preveč centralizirano. Značaj našega podjetja, ki mu je zaupano gospodarjenje z gozdovi v Dolenjskem gozdnogospodarskem območju, zahteva centralizacijo sredstev, da bi lahko ublaževali razlike med tistimi področji, ki ustvarjajo več sredstev in tistimi, kjer se zbere manj sredstev, potrebe po vlaganju pa so večje. Dočim torej o sredstvih vloženih v gozdnogojitvena dela, v gradnje in druge investicije dokončno sklepa po predhodni razpravi na obrat. DS centralni delavski svet, pa o večjem delu dohodkov ustvarjenih za osebne dohodke, razpravlja vsak obratni delavski svet zase. Obratni delavski sveti pa imajo seveda kompetenco odločanja še v nizu drugih zadev. Pogoji za sodelovanje vsega kolektiva v samoupravljanju je obveščenost - tu pa ima poleg osebnega obveščanja še posebno važno vlogo naše domače glasilo "Dolenjski gozdar".

Da bi v bodoče čim uspešneje usmerjali gospodarjenje v podjetju je potrebno, da analiziramo položaj našega podjetja na podlagi podatkov, ki so nam znani za letošnje prve štiri mesece.

Če primerjamo ustvarjeni dohodek po fakturirani realizaciji v obdobju od 1. 1. do 30. 4. v letu 1964 in v letu 1965 dobimo naslednjo sliko:

	1964	1965		Razlika
Real.stroški	748,656.676	888,246.258	118 %	139,589.582
Realizacija	<u>880,162.072</u>	<u>968,222.834</u>	<u>110 %</u>	<u>88,060.762</u>
Dohodek	131,505.396	79,976.576	-	51,528.820

Z gornjo primerjavo ugotovimo, da znaša porast stroškov 18 %, porast realizacije pa 10 %. Dohodek pa je v letu 1965 manjši za 51,528.820 din. Na to zmanjšanje vpliva predvsem za okrog 10.000 m³ manjši odkup, kar ima za posledico manjšo realizacijo in znižanje dohodka podjetja za približno 42,000.000 din. Poleg navedenega vpliva na zmanjšanje dohodka tudi povečana amortizacija za regeneracijo gozdov od 2.000 din na 2500 din po 1 m³ prodanega lesa, kar predstavlja za 16.309 m³ 8,150.000 din. Rezultat je slabši še posebej zato, ker so pri zmanjšani realizaciji konstantni stroški (režijski) ostali nespremenjeni ali so se celo povečali. V veliki meri so se dvignili stroški v izplačanih osebnih dohodkih od 175,039.352.- din v letu 1964 na 231,115.633 din, kar predstavlja povečanje za 56,076.281 din ali za 32 %. Res je, da so se obenem dvignile tudi prodajne cene določenih sortimentov, toda verjetno ne v taki meri kot osebni dohodki. Delno zvišanje osebnih dohodkov v letu 1965 gre tudi na račun terenskega dodatka, ki letos bremeni osebne dohodke, v letu 1964 pa ne.

Dohodek je ugotovljen na podlagi ocene stanja zaloga lesa in pa realizacije gozdnogojitvenih del, ki niso bila še obračunana. Zajeti tudi niso vsi stroški - poraba materiala in odpis drobnega inventarja - kar pa na primerjavo z letom 1964 ne vpliva, ker tudi lani v istem razdobju niso bili zajeti.

uspešnosti poslovanja nam govorijo tudi naslednji podatki za letošnje in enako lansko obdobje:

	1964	1965
Stanje kupcev	179,655.323	153,969.202
Sporne terjatve do kupcev	-	24,940.127
Stanje dobaviteljev	18,678.249	18,415.436
Povečanje osn.sred.	71,400.639	14,100.263
Povečanje sred.skup.porabe	-	988.329
Poslovni sklad	632,710.312	789,130.131
Kreditni za osn.sred.	93,852.507	170,242.619
Kreditni za trajna obratna sredstva	63,999.062	62,734.123
Kratkoročni kreditni za obratna sredstva	120,000.000	150,000.000
Kreditni za sredstva skupne porabe	22,545.790	22,668.456
Dobavitelji za osnov.sredstva	7,840.437	524.963

Iz gornje primerjave vidimo, da se je stanje kupcev znižalo v letu 1965, kar je vsekakor ugodno, če pa upoštevamo še sporne terjatve, t.j. Agromel vidimo, da se stanje v bistvu ni spremenilo. Nujno je, da se dolg kupcev še zniža in s tem poveča hitrejši obračanje obratnih sredstev. Dobaviteljem smo dolžni skoraj prav toliko kot v letu 1964. Povečanje osnovnih sredstev v višini 71,400.639 gre v letu 1964 delno na račun prevzema osnovnih sredstev od kmetijskih zadrug (GO Trebnje), delno pa na račun nakupa opreme. V istem obdobju letošnjega leta je povečanje osnovnih sredstev manjše, nanaša pa se v glavnem le na nakup opreme.

Na porast poslovnega sklada je vplivala investicijska izgradnja v letu 1964 iz amortizacije za regeneracijo gozdov, v poslovni sklad razporejena sredstva po zaključnem računu za leto 1964 in pa delno brezplačni prevzem osnovnih sredstev. Veliko povečanje kreditov za osnovna sredstva izvira iz prevzema intenzivnih nasadov od KZ Črnomelj, delno pa tudi iz lastnega investiranja v letu 1964 in 1965.

Čeprav se je kredit za občasna obratna sredstva povečal, je stalno občutiti pomanjkanje obratnih sredstev.

Stanje kreditov za sredstva skupne porabe je v bistvu ostalo nespremenjeno, zmanjšalo pa se je stanje dobaviteljev za osnovna sredstva.

Dobro bi bilo, da bi si gledali tudi stanje vkalkuliranih stroškov z dnem 31. 4. 1964 in v primerjavi z 1965.

Stanje vkalkuliranih stroškov v primerjavi z istim obdobjem lani je sledeče:

	1964	1965
Porabljeni material	366,291.017	345,056.47
Popravila po drugih	1,955.742	1,906.257
Prevozne storitve	3,388.369	35,344.458
Stroški FTT	1,11.856	1,455.035
Stroški denar. prometa	1,736.886	559.992
Najemnine in zakupnine	3,448.933	4,273.757
Potni stroški	1,125.232	797.715
Obresti od kreditov	1,695.799	2,954.900
Razne druge storitve	4,39.393	3,460.433
Stroški za izobraževanje kadrov	2,282.240	3,188.350
Stroški za reklamo	148.125	431.040
Reprezentančni stroški	136.839	223.192
Zavarovalne premije	351.549	671.472
Razni drugi stroški	1,008.783	1,399.667
Dnevnice	1,343.468	1,354.420
Teren. dodatki	23,571.729	11,236.728
Dninarji in drugi prejem.	5,985.502	9,584.045
Amortizacija I.	19,872.548	31,219.812
Obresti na posl. sklad	6,999.090	8,111.286
Dodatni prispevek za social. zavarovanje	4,839.797	6,694.322
Vkalkulirani OD	175,039.352	231,115.633

Iz navedene primerjave vidimo, da je porabljeni material v letu 1965 nekoliko manjši, to pa predvsem zaradi manjšega odkupa, kajti stroški za drugi material bi bili celo večji vsled porasta cen. Nadalje vidimo, da so se prav tako zaradi dviga cen povečali stroški prevoza. Naraščajo predvsem tisti stroški, ki so neodvisni od proizvodnje: to so obresti od kreditov, FTT stroški, najemnine, izo-

braževanje, reklame, reprezentanca, izdatki za zavarovanje, amortizacija, obresti na poslovni sklad in dodatni prispevek za socialno zavarovanje. Nujno je torej, da težimo za tem, da se taki stroški znižajo ali vsaj omejijo.

Znižanje terenskega dodatka nastopa zato, ker je v letu 1965 delno prešel terenski dodatek v osebne dohodke.

V letošnjem letu do konca aprila smo porabili za investicije 98,317.755 din. Poraba po posameznih objektih je sledeča:

	Plačano iz amort. II.	Plačano iz posl.sklada
1. Nasad Bojanci		3,442.166
2. Lisičje rovtje-Starološka	9,619.798	
3. Logarnica Trebnje	7,229.262	
4. Gozd.cesta Drganja sela		1,952.807
5. Srnski ovinek-Oražem	5,396.713	
6. Vrhpolje-Kobile		704.534
7. Ponikve-Sredgorski križ		849.425
8. Log.Novo mesto - 2 kom kamina		116.000
9. Kovač Franc, Semič	1,000.000	710.995
10. Logarnica Radoha, elektr. priklj.		132.877
11. Straža - log.2' kom kamina		70.300
12. G.c.Dečja vas-Jordan kal		1,751.694
13. G.c.Smrečnik - Črvanova	16,325.042	
14. Hlev Brezova reber	916.239	
15. III. ovinek Rampoha	3,058.846	
16. Traktor goseničar TG 90		13,752.000
17. Okopalniki 5 kom - Moto Guzzi		2,200.000
18. Sadilnik 1 kom Acord		646.000
19. Brana in plugi		1,150.300
20. Log.Radoha elekt. na- peljava		689.520
21. Komunalna uprava Metlika		694.006
22. Komunal.podj.Novo mesto za priklj.		330.020
23. Mize, stoli in omare,davek in anuitete (550.039)		2,438.446

	Plačano iz amort. II.	Plačano iz posl. sklada
24. Ureditvena dela od 1/1-31/12-1964	13,339.759	
25. Gozdnogojitvena dela	9,800.956	
SKUPAJ:	66,686.615	31,317.705

Te investicije, ki so bile izvršene večji del že lani, so bile delno plačane iz letošnjih sredstev, kar pomeni, da dejansko potrošimo sredstva prej, kot jih ustvarimo. Res je, da se to ponavlja iz leta v leto, toda v bodoče bomo morali to omejiti, ker v nasprotnem primeru lahko pride podjetje v neugodno situacijo, predvsem zaradi pomanjkanja obratnih sredstev ob novih, strožjih bančnih predpisih o najemanju kreditov za obratna sredstva.

Problematika z obratnimi sredstvi:

Ob izločitvi gozdarstva smo prejeli minimalni del lastnih obratnih sredstev in prevzeli 64,000.00 din posejila za trajna obratna sredstva. Po prevzemu gozdarske dejavnosti od kmetijskih zadrug, so ostala naša obratna sredstva ne spremenjena kljub znatnemu povečanju proizvodnje (za 75 %). Da bi podjetje ne zašlo v težave, smo najemali kratkoročne kredite pri komunalni banki. Toda to je le začasna rešitev. Po zaključnem računu za leto 1963 podjetje ni moglo ustvariti lastnih obratnih sredstev, saj je ustvarilo čistega dohodka za sklade podjetja samo 18,602.424 din in še ta znesek je bil razporejen v skupno porabo, vsled ogromnih potreb za dvig družbenega standarda.

Podjetje je imelo naslednja obratna sredstva:

	v 00 din	
	dne 31. 4.	
po virih	1964	1965
obratna sredstva v poslovnem skladu	133.969	127.058
kredit za trajna obratna sredstva	63.999	62.734
kredit za obč.obr.sr.	120.000	150.000
	317.968	339.792 milijonov

Iz tega vidimo, da je v letu 1964 podjetje imelo več lastnih sredstev za 6,911.000 din, na drugi strani pa so v letu 1965 povečana obratna sredstva na račun povečanega kredita za občasna obratna sredstva. Če vzamemo v obzir, da smo po zaključnem računu za leto 1964 prenesli 19,600.000 din sredstev v poslovni sklad in če še upoštevamo manjša lastna obratna sredstva za din 6,911.000 vidimo, da smo v enem letu zmanjšali lastna obratna sredstva za 26,511.000 din. Ta sredstva so se prelila iz obratnih v osnovna. To prelivanje je v glavnem nastalo zaradi velikih potreb po mehanizaciji, katere do sedaj v podjetju skoraj ni bilo. Z novimi gospodarskimi ukrepi pa bo nujno, da v prvi vrsti skrbimo za povečanje lastnih obratnih sredstev, ker bo v nasprotnem primeru podjetje v vedno večjih denarnih težavah. Glede na povečan obseg proizvodnje, mora imeti, odnosno pokrivati 116,277.000 din lastnih obratnih sredstev, da je kreditno sposobno pri komunalni banki. Kot vidimo 30. 4. 1965 ta pogoj podjetje izpolnjuje, toda če ne bomo omejili investicij, posebno nepredvidenih, kar se čisto dogaja, se bo podjetje znašlo v zelo neugodnem položaju da izgubi kredit za občasna obratna sredstva, kar pa bi imelo za posledico popolno nelikvidnost podjetja. Kljub velikim obratnim sredstvom, ki jih imamo, so le-ta še vedno premajhna (razni zastoji pri odkupu, izplačilih za voznike), ker je večina teh sredstev vezanih v zalogah lesa in drevesnic (cca 182,000.000 din), zalogah materiala in drobnega inventarja (cca 80,000.000) in pri naših kupcih, v investicijah v lastni režiji ter gozdnogojitvenih delih.

Da bi podjetje ne prišlo v težaven položaj, je torej nujno omejiti investicije, odnosno investirati samo v okviru obstoječih sredstev, ne pa da imamo stalno za okrog 3 mesece naprej nepokrite investicije, kakor tudi gozdnogojitvena dela. Dalje je potrebno zmanjšati zaloge lesa, to je pospešiti odpremo, zmanjšati zaloge materiala in drobnega inventarja ter zmanjšati stanje dolžnikov. S tem bomo dosegli hitrejšo obračanje obratnih sredstev in zmanjšali potrebo po povečanju le-teh. Računati moramo že sedaj tudi s tem, da bomo ob razporeditvi sredstev, namenjenih za sklade podjetja za leto 1965, izločili pretežni del na poslovni sklad, to je za obratna sredstva podjetja.

Tak je na kratko finančni položaj našega podjetja osvetljen z računovodskimi podatki. Pogledajmo sedaj podjetje še z druge strani, namreč, kako je s produktivnostjo, čo jo primerjamo z enakim obdobjem lani. V prvih štirih lanskim mesecih je bilo zaposlenih v podjetju povprečno 790 delavcev, letos pa 743, kar pomeni znižanje za 6 %. Razmerje med delavci v proizvodnji na eni strani in administrativnim in tehničnim osebjem je bilo lani 71:29 letos pa znaša 68:32. Dočim je število delavcev v proizvodnji precej padlo pa se je število stalega osebja celo nekoliko povečalo. Število delavcev se je najbolj znižalo pri gradbenem obratu in sicer v manjši meri zaradi znižanja obsega del, v večji meri pa zaradi uvajanja strojev pri gradnji cest (buldožer, kompresorji). Največje znižanje števila delavcev pri gozdnih obratih izkazuje Straža in sicer za 14 %. Seveda nam število zaposlenih brez upoštevanja izvršenih del še ne da prave slike o produktivnosti. Nekoliko več nam o tem povedo naslednji podatki. Lani v prvih 4 mesecih je bilo opravljenih v izkoriščanju in gozdnogojitvenih delih 125.113 norma ur, letos pa 149.513 ur. Pri letos zmanjšanjem številu delavcev se je število norma ur na enega delavca dvignilo na 344 nasproti lanskim 261, kar pomeni povečanje za 31 %. Čeprav stvarno povečanje ni tolikšno, ker je pri nižjem številu stalnih delavcev bilo zaposlenih letos nekaj več dninarjev pa je ta podatek vseeno pozitiven. Primerjava velja le za tista dela v izkoriščanju in gozdnogojitvenih delih, ki so normirana.

Zanimiva je tudi analiza izgubljenega delovnega časa. V primerjavi z lanskim enakim obdobjem se je znižala izguba delovnega časa na račun dopustov za 6 %, za državne praznike za 2,5 %, pri izrednih dopustih za 27,5 %, pri opravičenih izostankih za 28 %, pri neopravičenih izostankih za 5 %, oštale izgubljene ure pa so se znižale za 31 %. Toda na drugi strani se je znatno povečalo število deževnih dni (za 26 %) in število bolnih (za 12 %) tako, da v celoti izkazujemo v letu 1965 povečanje izgubljenega delovnega časa za 15.030 ur ali za 10 %. Čeprav povečanje izgubljenega časa zaradi deževnih dni delno opravičuje slabše vreme, pa se s tem ne moremo prijazniti. S primerno organizacijo bi bilo verjetno v bodoče to postavko možno znižati. Tudi znižanje pri ostalih vrstah izgubljenega časa bo s poostreno disciplino nujno, ker smo z uvedbo proste sobote dali vsem

članom kolektiva možnost, da svoja nujna pota in razna domača dela opravijo na prost dan. Dočim neopravičenih izostankov sploh ni mogoče dovoljevati, pa je treba omejiti opravičene na minimum. Znižanje izgube delovnega časa je eden od pogojev, ki nam omogočajo prehod na 42 urni del. teden in nujno ga bomo morali izpolniti.

Zelo neugodna je primerjava zajetih količin lesa iz zasebnega sektorja. Do konca aprila je namreč blagovna proizvodnja za 10.176 m³ ali za 24 % nižja kot lani, čeprav je plan sečnje z lanskim enak. Blagovna proizvodnja iz zasebnega sektorja je dosežena po količini s 47,7 % po vrednosti pa s 43,9 %. Vzroke za tako stanje le delno poznamo, vse pa kaže, da se bomo morali v preostalih mesecih letošnjega leta pošteno potruditi, da bomo zmanjšali izpad in v redu pokrili obveze, ki jih imamo do lesne industrije.

Zajetje čim večjega dela posekanega lesa v zasebnem sektorju pa je ne samo zaradi potreb lesne industrije, za nas tudi življenjska nuja, saj preko prometa z lesom ustvarimo potrebne fonde za vzdrževanje gozdarske službe v zasebnih gozdovih, kjer je zlasti odkazovanje še bolj zahtevno in zamudno kot v gozdovih SLP. Z novim republiškim zakonom bo promet z lesom verjetno bolj urejen, toda še vedno bo potrebna čim prizadevnejša naša iniciativa. Po sprejetju republiškega zakona o gozdovih verjetno v juniju, bodo izšli še razni podrobni predpisi, ki jih bomo morali čim hitreje proučiti, da bomo v novi sečni sezoni uspešneje zagrabili za delo.

V letošnjih prvih 4 mesecih smo opravili 2 x več dni pri gozdnogojitvenih delih kot lani. Predvsem smo veliko več kot lani pogozdili. To je bilo potrebno, ker imamo letos visok plan pogozdovanja in bi ga bilo samo v jeseni težko izvršiti - saj nam še tako ostane za jesen 4/5 pogozdovanj. Posebej bi hotel poudariti, da je to ena naših najvažnejših nalog. Pred kratkim je bila pri SG banki ugodno rešena naša prošnja za kredite za investicijska pogozdovanja in odobrenih nam je bilo 37,250.000 din v ta namen. Zaupanje, ki nam ga je tako družba izkazala moramo v polni meri opravičiti in osnovati nove nasade po predvidenem planu.

Potruditi se bo treba s pripravljalnimi deli že pred jesenjo, takrat pa v razmeroma kratkem času opraviti s sađenjo. Igozdovalnj in drugih gozdnogojitvenih del smo sicer v sorazmerju s pičlimi sredstvi opravili precej in to nam ustvarja določen ugled med gozdnimi gospodarstvi - vendar se s kvaliteto in efektivnostjo del zlasti pri čiščenju in redčenju sestojev ne moremo zadovoljiti. Če hočemo tudi v bodoče v obliki posojil ali morda dotacij dobivati pomoč, moramo še posebno skrbeti, da bo vsak dinar res koristno porabljen. Čeprav je potrebno v podjetju na vsej črti kar najbolje gospodariti pa bo ugled podjetja še posebej odvisen od tega, koliko nam bo uspelo ob intenzivnem izkoriščanju dvigniti osnovno proizvodnjo v naših gozdovih in izboljšati njihovo kvaliteto. Močnemu in nenehnemu porastu potreb po lesu se gozdarji ne moremo izogniti, temveč moramo iskati vedno nove in intenzivnejše oblike gojenja, ki bodo zagotovile postopno večji prirastek in večje sečnje.

Izkoriščanje gozdov v družbenih gozdovih poteka nekako normalno, vendar to ne pomeni, da niso več potrebni naporji za napredek, ki naj prinese olajšanje pri delu in znižanje stroškov, ki so zlasti visoki pri spravilu. Dočim se mehanizacija pri spravilu le s težavo uveljavlja, pa se stanje izboljšuje s postopno gradnjo cest. Tu letos prvič močneje uporabljamo stroje in vse kaže, da uspešno, kar so že pred nami ugotovila nekatera druga gozdna gospodarstva.

Veliko bi še lahko naštevali problemov, ki se pojavljajo pri našem delu in jih bomo morali reševati sproti. Na kratko bi se dotaknil le sedaj aktualnega vprašanja, o katerem se precej živahno razpravlja - o produktivnosti in o številu zaposlenih. Naši osebni dohodki so sedaj na primerni višini in obdržati jih take, bo mogoče samo pri povečani produktivnosti. To seveda velja tako za fizično kot administrativno in strokovno tehnično delovno silo. Kot veste, se v gospodarstvu v zadnjem času sprovajajo posebni ukrepi za uravnoteženje proizvodnje s potrošnjo in za stabilizacijo dinarja. In v večini podjetij so začeli razmišljati (pa tudi že ukrepati) o znižanju ne samo materialnih stroškov temveč tudi stroškov za osebne dohodke in to predvsem z znižanjem števila

delovne sile. Naši podatki kažejo, da imamo tudi pri nas trenutno manj zaposlenih kot lani v tem času. Vendar se to znižanje kaže samo pri fizični delovni sili. Zdi se mi, da pri nas strokovno tehničnega kadra ni preveč - je pa tu in tam strokovno šibak in premalo prizadeven in v strokovnem delu premalo angažiran. Naši gozdovi kažejo, da so potrebni še ogromne nege, ki pa se je strokovnjaki še premalo neposredno lotevajo. Verjetno je premalo izdelan profil našega gozdarja operativca, ki se tako odmika od konkretnega dela v gozdu, preveč časa porabi samo za opazovanje, ugotavljanje in nadziranje, brez lastne prakse pa mu je otežkočeno tudi uspešno vodenje pri gojitvenih in drugih delih. V zadnjem času se močno razpravlja o znižanju administrativno - knjigovodskega in strokovno gozdarskega kadra. Posebno glede gozdarskega kadra sem prepričan, da ga ni preveč, če se bo polno zaposlil s tem, da se dela med gozdarji pravilno porazdeli in pa če bo gozdar del svojega časa porabil v gozdu tudi z orodjem v roki. Delovna mesta s polovičnim efektom pa so predraga in si jih ne bomo mogli privoščiti. Upamo, da bodo naše debate radile primerne rešitve iz te zagate, vendar se nam dozdeva, da brez spremembe oblike in obsega dela na posameznih delovnih mestih ne bo šlo. V tem slučaju pa ne preostane drugega kot radikalno znižanje števila zaposlenih.

Na kratko sem omenil nekaj perečih zadev - seveda pa še zdaleč nisem obravnaval vse problematike podjetja. Na prihodnjih zasedanjih se bomo vedno znova z njimi spoprijemali in jih po najboljši moči reševali.

Ob koncu vam želim, da bi vsi s čimvečjo požrtvovalnostjo in zanimanjem sodelovali pri upravljanju in gospodarjenju v podjetju.

ing. Janez Fencar

NEKATERI PROBLEMI V GOZDARSTVU IN LESNO PREDDELVALNI INDUSTRIJI

Pomanjkanje lesne surovine postaja v našem gospodarstvu iz dneva v dan bolj pereče. Zaradi takega pomanjkanja se znajde v resnih težavah zdaj lesno-predelovalna industrija, zdaj industrija papirja, pa zopet rudniki itd. Te težave so tako resne, da se včasih postavlja vprašanje ustavitve tega ali onega obrata ali pa obratovanje z zmanjšano kapaciteto. Značilno je, da vsi ti potrošniki iščejo vzroke za pomanjkanje lesa navadno izven sebe in skušajo na ta način prevaliti krivdo na drugega. Niso redki primeri, ko kažejo na gozdarstvo in zahtevajo povečanje letnih sečenj ter večjo proizvodnjo tistih gozdnih sortimentov, katerih jim pač primanjkuje. Gozdarji zagovarjajo zopet svoje stališče in odločno odklanjajo povečanje sečenj, češ da bi taka politika imela dalekosežne posledice, ker bi se s tem preveč poseglo v glavnico, t. j. lesno zalogo in zmanjšale obresti, ki v gozdarstvu predstavljajo prirastek lesa. Brez dvoma je v trditvah potrošnikov in proizvajalcev lesa nekaj utemeljenih dejstev, vendar pa bi morali poiskati kompleksne rešitve in v prvi vrsti odpraviti protislovja, ki vladajo med gozdarstvom in lesno industrijo.

Osnovno protislovje, ki se pri tem pojavlja, je neprestano naraščanje kapacitet mehanične in kemične lesno-predelovalne industrije, sečnje v gozdevih pa so omejene in določene z gozdnouređitvenimi načrti. Niso redki primeri, da za svoje kapacitete več lesnih obratov računa z istim surovinskim zaledjem. Jasno je, da v takem primeru ne more biti za vse dovolj lesa na razpolago. Zato bi bilo predvsem potrebno vskladiti kapacitete lesne in papirne industrije s proizvodno zmogljivostjo gozdev, pri čemer pa ne sme biti porušeno načelo trajnosti gozdne proizvodnje. Prav tako bi morali proizvajalci in potrošniki lesa poiskati in izkoristiti svoje notranje rezerve. Pri proizvodnji gozdnih sortimentov bi morali prvi z racionalnejšim krojenjem zmanjšati procent odpadka, drugi pa bi se morali v večji meri usmeriti na proizvodnjo finalnih izdelkov, pri katerih je lesna surovina bolj oplemenitena, kakor pri proizvodnji polizdelkov (deske in podobno).

Pojavljajo se tudi druge anomalije, ki se kažejo n.pr. v tem, da izvažamo celulozni les, domače tovarne pa živijo iz rok v usta. Primer tovarne celuloze in roto papirja "Djuro Salaj" v Vidnu-Krškem zgovorno potrjuje resnost takega stanja. Išlo je celo tako daleč, da so se že pojavili glasovi o uvozu celuloznega lesa za potrebe domače papirne industrije. Takim pojavom betrujejo tudi plafonirane cene gozdnih sortimentov, ki se kljub porastu osebnih dohodkov in drugih proizvodnih stroškov, že nekaj let niso bistveno spremenile. Zato ni čudno, da proizvajalci lesne surovine, gledajoč skozi prizmo dinarja, rajši plasirajo les za izvoz, ker tam za njega pač več dobijo. Značilno pri tem je tudi dejstvo, da so petrošniki lesa pripravljeni plačati les dražje, toda merodajni faktorji povišanja cen nočejo priznati. Iravilna vskladitev cen bi prav gotovo pripomogla k stabilizaciji domačega lesnega tržišča.

Vrsta protislovij, ki imajo za posledico pomanjkanje lesa se javlja tudi v samem gozdarstvu. Za to gospodarsko panogo je namreč značilen dolgotrajen proizvodni proces, ki je navadno tako dolg, da ena generacija seje, druga pa šele žanje pridelek. Zaradi tako dolgega proizvodnega procesa je potreba po dolgoročnem planiranju še toliko bolj pomembna, kajti vsak nepremišljen korak v obliki prekomernih sečenj bi lahko imel usodne posledice tudi za bodoče generacije. Iz tega razloga je odpor gozdarjev proti povečanemu obsegu sečenj do neke mere razumljiv, ni pa povsod in vedno upravičen. Povečane sečnje bi bile upravičene samo pod pogojem, če bi se v gozdove vlagalo več sredstev in če bi proizvodnja lesa na intenzivnih nasadih in plantažah dobila širšo osnovo. Z drugimi besedami povedano, bi bilo potrebnih več sredstev za enostavno in razširjeno reprodukcijo v gozdarstvu, kar bi hkrati omogočalo proizvodnjo večjih količin lesne mase v krajšem času.

V pogledu sredstev, ki jih posamezne gozdnogospodarske organizacije ustvarjajo in jih bodisi v obliki biološke amortizacije ali občinskih gozdnih skladov namenijo za vlaganje v gozdove, lahko ugotovimo nesorazmerje med ustvarjenimi in za vlaganje potrebnimi sredstvi. Tista gozdna gospodarstva, ki imajo v svojih gozdovih visoko povprečno lesno zalogo, visok prirastek in

velik delež iglavcev v lesni zalogi, lahko več sekajo in napadle sortimente tudi dražje prodajajo, kar pomeni da ustvarijo precej sredstev za regeneracijo gozdov. Navadno v takih gozdnih območjih tudi potrebe po vlaganju niso tako velike. Za primer naj navedem področje Ickljuke, Jelovice, Pohorja in Snežnika. Nasprotno pa tista gozdna gospodarstva, ki imajo v svojih gozdovih nizko lesno zalogo in majhen delež iglavcev, ne morejo ustvariti dovolj sredstev, da bi spravila svoje gozdove v normalno stanje, povečala lesno zalogo in prirastek. Med taka, v gozdarskem pogledu, pasivna področja, spada Dolenjska z Belo krajino. Tolog tega, da je v teh gozdovih povprečna lesna zaloga le okrog 120 m³/ha in da znaša delež iglavcev v lesni zalogi le borih 20 %, je širom Dolenjske in Bele krajine več kot 10 % ha površin, ki imena gozd sploh ne zaslužijo. To so razni belokranjski steljniki, suhokranjske gnažne, z grmovjem zarasle kočevske košenice itd. Na teh površinah raste v glavnem samo grmovje, na belokranjskih steljnikih pa tudi redka breza, ki sicer daje pokrajini značilno obseležje, v gospodarskem pogledu pa te površine, z izjemo pridobivanja stelje, nimajo praktično nobene vrednosti. Lahko rečemo, da proizvodne zmogljivosti teh tal sploh niso izkoriščene, čeprav so njihovi prirodni pogoji tako ugodni, da bi na njih lahko uspevali ne samo klasični gozdovi, ampak tudi lesni intenzivni nasadi in plantaže. Potrebna bi bila samo sredstva za investicijska vlaganja v svrhu premene degradiranih površin v gozdne nasade in lesna industrija bi pri intenzivirani gozdni proizvodnji kmalu lahko dobila dragoceno lesno surovino.

Primer Dolenjske in Bele krajine ni samljen. Tudi drugod v Sloveniji je veliko degradiranih površin, ki bi prišle v poštev za premeno. Značilno pa je, da v takih primerih povsod primanjkuje sredstev.

Z ozirom na dejstvo, da je proizvodnja lesa v gozdovih, ki imajo poleg tega še drug pomen v narodnem gospodarstvu (ugoden vpliv na klimo, rekreacija) ne samo problem kolektiva, ki s temi gozdovi gospodarji, ampak problem širše družbene skupnosti, ki bi morala na nek način onemogočiti in zagotoviti trajno in povečano gozdno proizvodnjo. Ta moment je še toliko bolj podkrepjen z

dejstvom, da se efekt investicij v gozdarstvu pokaže šele po daljšem razdobju, zaradi česar morda sami kolektivi niso v tolikšni meri zainteresirani za tovrstne investicije.

Navedene probleme bi bilo mogoče rešiti s kreditiranjem pod ugodnimi pogoji, pri tem pa dati prednost tistim, ki imajo za to največ pogojev. Potrebna sredstva za take kredite naj bi se zbirala v republiki nekje centralno, svoje prispevke v ta fond pa naj bi dajali tisti, ki so za večjo proizvodnjo lesa najbolj zainteresirani. To so v prvi vrsti mehanična in kemična lesna predelovalna industrija, rudniki in končno tudi tista gozdnogospodarska območja, ki ustvarjajo veliko sredstev in nimajo tolikšnih potreb za vlaganje v gozdove. Če bo politika vlaganj v osnovno gozdno proizvodnjo postavljena na take temelje, potem bomo našli opravičilo za povečanje sečenj.

In končno bi bilo za večje količine lesa potrebno zaje-
ti blagovno proizvodnjo v zasebnem sektorju gozdarstva. Za zasebni sektor, ki je v Sloveniji zastopan z 2/3 površin, mora biti družba prav tako zainteresirana, kot za družbenega. S čvrstimi kooperacijskimi odnosi in s spremembo nekaterih že zastarelih predpisov, bi bilo mogoče tudi na tem področju povečati blagovno proizvodnjo.

ing. Jože Petrič

xXx

MEHANOGRAFIJA V GOZDARSKEM NAČRTU VANJU

Iri gozdnoureditvenih delih, ki so se vršila v preteklem obdobju, se je za ugotavljanje lesnih zalog in prirastka po kontrolni metodi uveljavila dendrometrijska metoda popolne premerbe. Za obračun lesne zaloge so se uporabljale lokalne deblovnice s postopnim prehodom k uporabi tarif različnih avtorjev. Prirastek se je ugotavljal s pomočjo vrtanja na prehodno dobo 5 cm debelinske stopnje ali za obdobje zadnjih 1 let. Vsi obračuni

lesnih zalog in prirastka so bili izvršeni na preprost način.

Nemogoče si je zamisliti, da bi bodoča gozdnoureditvena dela še nadalje izvajali v taki neorganizirani, dragi in neekonomični obliki. Zato je Biro za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani sprožil pobudo, da bi za vse gozdnoureditvene službe v Sloveniji ustanovil skupni mehanografski center za obračun dendrometrijskih podatkov. Ta center naj bi financirale gozdnogospodarske organizacije iz vse Slovenije. V sodelovanje bi lahko vključili tudi lesno industrijo, saj so stroji uporabni tudi za razne druge obračune. Za pripravo tega centra, izbiro strojev, način financiranja in organizacijo, je bila na posvetovanju predstavnikov urejevalnih služb in gozdnih gospodarstev Slovenije formirana posebna komisija, ki naj pripravi potrebno dokumentacijo, tako, da bi z letom 1966 ta mehanografski center že lahko začel obratovati.

Biro za gozdarsko načrtovanje že vrsto let obračunava terenske dendrometrijske podatke s pomočjo holleritnih strojev in je na osnovi svojih izkušenj pripravil analizo dosedanjega dela ter možnosti uporabe.

Za prehod na mehanografsko obdelavo dobljenih podatkov je potrebno enotno, metodološko, sistematično in organizirano delo na bsežnem področju. To je potrebno za ekonomično izkoriščanje strojev in ekonomičnost postopka, ki naglo raste z obsegom enotno obravnavanega materiala. Namen mehanografskega načina obračunavanja dendrometrijskih podatkov je v naslednjem:

1. Pospešiti dolgotrajno in zamudno obračunavanje lesnih zalog in prirastkov.
2. Razbremeniti tehnično osebje eksaktnega matematičnega dela in ga usmeriti v poglobljene strokovne analize.
3. Skrajšati obdobje od pričetka zbiranja podatkov na terenu do končne sestave elaborata.
4. Iocenitev obračunskih faz dela pri kabinetni obdelavi in prenos stroškov na poglobljeno strokovno delo pri analizah in sintezah gospodarskega načrta.

5. Dvig kvalitete gospodarskih načrtov.
6. Povečanje letne zmogljivosti izdelovanja gospodarskih načrtov.

Mehanografska obdelava ima v svojem sistemu pozitivne in negativne pojave, ki so posledica osnovnih zahtev ekonomičnosti strojne obdelave.

1. Zahteva sistematično in organizirano zbiranje podatkov.
2. Zahteva sistematično grupacijo podatkov.
3. Zahteva enotno pripravo podatkov za posredovanje holleritnim strojem.

Pri sedanjih strojih je možno ločeno izkazovati število drevja za po štiri drevesne vrste, lesna zaloga pa se obračuna za drevesni vrsti na prvem in drugem mestu za vsako posebej (pri iglavcih in pri listavcih), za drevesni vrsti na tretjem in četrtem mestu pa skupaj. Odločilno za uporabnost in komparabilnost podatkov je, da se dosledno uporabljajo iste kolone za posamezne drevesne vrste ali njih skupine. Pri iglavcih je razporeditev po kolonah skoraj stalna, pri listavcih pa se bo potreba po spremenjeni razporeditvi drevesnih vrst večkrat pojavila. Vsaka spremenjena razporeditev drevesnih vrst pa mora ustrezati prilikam posamezne gozdnogospodarske enote in se v okviru nje ne sme menjati.

Za obračun lesnih zalog bo treba uporabljati tarifne razrede Allgana, Schaefferja in po Čoklu prirejene vmesne tarife, ki nudijo skupno 30 možnosti, z interpolacijo med posameznimi tarifnimi razredi pa še nadaljnjih 3. Izbor 3 x 20 tarifnih razredov je dovolj velik in lahko zadosti vsem našim zahtevam. Lokalne deblovnice pri mehanografskem obračunavanju niso zaželeno, saj obračun lesne zaloge močno zamudijo in podražijo.

Število drevja po posameznih stopnjah je sicer omejeno s številom mest v posamezni koloni, vendar iz dosedanjih izkušenj vemo, da te omejitve pri oddelkih

do 50 ha, lesni zalogi 600 m/ha in kolikor toliko normalni frekvenčni distribuciji ne bodo povzročale problemov.

Za obračun prirastka lesne zaloge je treba posredovati podatke v odstotkih na obstoječo lesno zalogo za posamezno debelinsko stopnjo. V mehanografsko obdelavo se posredujejo odstotki prirastka za posamezne drevesne vrste. Te se centralno razporeja in šifrira ter posreduje strojem.

Stroji obračunavajo tudi število priraslih dreves po debelinskih stopnjah, kar nam omogoča pravilno koriščenje prirastka, to je v stopnjah, kjer nastaja, dalje boljši izračun etata in vpogled v okvir sortimentov, ki so nam na razpolago.

Po izračunu stroškov, ki ga je izdelal Biro za gozdarsko načrtovanje za mehanografsko obdelavo, znaša znižanje stroškov po ha 718 din.

Z nadaljnjo avtomatizacijo del, ki je predvidena z uvedbo avtomatske registratorske premerbe, se še nadalje racionalizira celoten proces, ker tu posegamo neposredno v znižanje stroškov na samem terenu (manj delavcev).

Ravno v tej fazi avtomatizacije pride do izrednega pomena dvig kvalitete dela in vrednosti dendrometrijskih podatkov. Z dodatnimi stroški mehanizacije se dviga cena mehanografskih uslug za 220 din po hektarju. V protitež tem stroškom so zmanjšani stroški terenskih del za povprečno 581 din po ha, kar skupno še vedno predstavlja znižanje stroškov za 361 din po ha.

Sprostitev kadra, dvig kvalitete in prihranek okoli 1000 din po hektarju so torej momenti, ki nesporno utemeljujejo organizirano delo na mehanografskih strojih.

Toleg Biroja za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani so do sedaj mehanografsko obračunavale dendrometrijske podatke še gozdnoureditvene službe iz Celja, Kočevja, Bleda in Istejane. Letos se naš obrat za gozdarsko

načrtovanje prvič vključuje v ta nov način obračunavanja. Do 20. septembra bomo morali posredovati Biroju vse dendrometrijske podatke za g.e. Žužemberk - Jug. To bo od nas terjalo boljše organizacijo dela in pravočasno izvrševanje posameznih faz ureditvenih del. Do takrat bomo morali imeti točne površine oddelkov, število dreveja po oddelkih, (prenešene na brazce za mehanografijo), določene tarife za pos. odd. in drevesne vrste in prav tako odstotke prirastka. Če nam bo vse to uspelo, potem lahko pričakujemo, da bo gozdnogospodarski načrt za g.e. Žužemberk-Jug zaključen že z novo sezono ureditvenih del, t.j. marca 1966.

ing. Cujnik Peter

xXx

ZVEZNO POSVETOVANJE O PROBLEMATIKI S PODROČJA GOJENJA GOZDOV

V dneh 5. in 6. maja 1965 je bilo v Beogradu zvezno posvetovanje o problematiki s področja gojenja gozdov. Posvetovanje je organizirala Zvezna gospodarska zbornica, udeležili pa so se ga predstavniki gozdnogospodarskih organizacij iz vseh republik. Glavne teme posvetovanja so bile:

- Uvajanje sodobnih metod intenzivnega gojenja prirodnih gozdov.
- Dviganje proizvodnosti in ekonomske vrednosti visokih gozdov listavcev z vnašanjem iglavcev.
- Rekonstrukcija degradiranih gozdov v SFRJ.
- Problem gospodarjenja z bukovimi "prebiralnimi" gozdovi.
- Osnovni principi intenzivne nege nižinskih in gričevnatih gospodarskih gozdov s sodobnimi metodami.

Na podlagi teh osnovnih tem, oziroma referatov se je razvila razprava, v kateri je sodeloval tudi predstavnik GG Novo mesto - direktor ing. Janez Penca. V pričujoči številki objavljamo njegovo razpravo:

"V diskusiji je bila nekajkrat omenjena tudi Slovenija kot izjema med republikami, kjer je stanje gozdarstva veliko ugodnejše in kjer ni takih problemov glede melioracije degradiranih gozdov, glede introdukcije in glede gozdnogojitvenih del. Hotel bi opozoriti, da je tako mnenje delno rezultat površnega gledanja od daleč in da je to le posplošen vtis, ki ga dobi tisti, ki pozna le nekaj naših podjetij, ki gospodarijo na področjih z relativno bogatimi gozdovi. Ne smemo pa pozabiti na velik del Slovenije, predvsem na južni in jugovzhodni predel, kjer so velike površine degradiranih gozdov, slabih panjevskih gozdov, kjer primanjkuje iglavcev in kjer je pomanjkanje finančnih sredstev še posebno akutno. Kakšni so naši gozdovi, si lahko predstavljate, če povem, da so jih pred II. svetovno vojno izkoriščale razne firme in banke s tem, da so gradile gozdne železnice. To pa je bila investicija, ki se je izplačala le pri sečnjah z veliko intenziteto po masi in pri izkoriščanju le najboljših dreves. Po taki eksploataciji seveda niso nastali prebiralni gozdovi, temveč prebrani gozdovi z v praksi izvedeno negativno selekcijo. Tudi po vojni smo te naše gozdove nekaj časa prekomerno izkoriščali. Na našem področju so bile letne sečnje tudi 3 x večje kot so sedaj, čeprav so tudi sedaj etati večji od tistih, ki so predvideni v ureditvenih elaboratih. V tistih letih je bila poglavitna eksploatacija, za gozdnogojitvena dela pa ni bilo ne časa, ne denarja, ne kadra. Na žalost v letih, ko smo gozdove močneje izkoriščali les ni imel cene.

Problemi finančnih sredstev bi bili pri nas v veliki meri rešeni (ne v celoti), če bi takrat sekali toliko kot danes, danes pa toliko kot takrat. To seveda ni mogoče, a vendar nas opravičuje, kadar poudarjamo, da mora gozdarstvo dobiti za povečan obseg gozdnogojitvenih del sredstva od zunaj.

Za povečan obseg del bi morali biti še bolj kot gozdarji zainteresirani lesnoindustrijski in kemično predelovalna industrija, kajti pri njih so porabljena milijardna sredstva za postavljanje novih kapacitet, ki pa so vse na krhkih nogah, v kolikor ne ustvarimo zdrave baze v visoko produktivnih gozdovih.

Problem degradiranih gozdov je na našem področju v Sloveniji še težji kot v drugih republikah zato, ker je okrog 65 % gozdov v drobni privatni kmečki posesti. Proizvodnja lesa v teh gozdovih je zelo nizka in ne-kvalitetna, v glavnem pa služijo ti gozdovi za pridobivanje stelje. Prepoved steljarjenja bi bil sicer energičen ukrep a hkrati neživljenjski. Če jemljemo steljo, bi zanjo morali nuditi protivrednost, ker bi sicer kmetom onemogočili normalno obdelavo njiv.

V zadnjih letih tudi pri nas v večji meri delamo na vnašanju iglavcev in na konverziji, toda na žalost je tempo, ki ga omogočajo razpoložljiva sredstva zdaleč prepočasen, tembolj ker imamo poleg degradiranih gozdov še velike površine opuščenih kmetijskih površin v hribovitih predelih, ki sedaj ne proizvajajo ničesar in bi jih bilo zato treba čimprej pogozditi.

Pri našem delu z iglavci se bojimo predvsem osnivanja čistih kultur na velikih površinah brez upoštevanja mikroklimatskih, reliefnih in sploh rastiščnih razmer. To je napaka, ki se nam vkljub temu, da jo poznamo, vztrajno vsiljuje. Drugič je pomanjkljivo to, da se pri iglavcih ne posveča selekciji in vzgoji sadik toliko pozornosti kot npr. pri topoli. Tretja skrb so finančna sredstva tako za osnivanje kot za nego in vzgojo. Zato bi bilo potrebno, da se formira s t a l e n v i r s r e d s t e v, ki bi zagotovil v PERSPEKTIVI osnivanje novih nasadov in drevesničarsko proizvodnjo".

ANALIZA NEZGODE PRI DELU (3)

Tokrat bom analiziral sledečo nezgodo:

V soboto, dne 26/1-1963 ob 11. uri se je pripetila v revirju Rog, nad Jurcljem (GO Podturn) nezgoda, pri kateri je bil - na srečo le lažje poškodovan nekvalificiran delavec - sekač Domuz Zdravko.

Po pripovedovanju očividca Nunič Ljubota, sodelavca ponesrečenega Damuza, je do nezgode prišlo takole:

Skupina bosanskih delavcev - sekačev je bila stalno nastanjena v delavski koči na Jurclju. Ker je zapadlo okrog 70 cm snega niso delali redno, temveč na lastno željo po dve ali tri ure, zaradi razgibavanja. Cesta je bila od Jurclja do Podstenic splužena toliko, da je bil možen dostop s sanmi in konjsko vprego, od tu dalje pa je bilo mogoče priti tudi z avtomobili.

Tega dne okrog 10. ure, sta pričela Domuz Zdravko in Nunič Ljubo podirati v strmini nad Jurcljem bukev premera okrog 45 cm. Odločila sta se, da jo podereta po strmini navzdol. Teren je tu nagnjen za okrog 30°. Po opravljenem zaseku in podžagovanju z navadno žago, sta pričela drevo s pomočjo sekire naganjati. Pri tem sta sicer opazila, da nad podirajočo bukvi stoji jelka premera 25 cm z močno vejo v vrhu zadržuje padec bukve, vendar pa sta smatrala, da bo teža bukve premagala moč te veje in da bo bukev normalno padla v zaželeno smer. Ko sta slišala, da se drevo podira, sta se umaknila in sicer Nunič nekaj metrov v levo od smeri podiranja, Domuz pa naravnost po strmini navzgor, to je natančno v nasprotno smer od zaželenega padca drevesa. Medtem pa se je ščetina drevesa popolnoma pretrgala, drevo pa je padlo s štora in s spodnjim koncem bliskovito zdrsnilo po strmini navzdol okrog 15 m, kjer se je zaustavilo ob stoječi bukvi. Pri tem je drseča bukev s krošnjo in deblom debelim še okrog 28 cm pritislila delavca Damuza ob tla. Domuz je obležal pod deblom tako, da je imel glavo na eni, noge pa na drugi strani debla. Močne veje in debl so mu pri tem poškodovale le levo ramo, kar je bilo ugotovljeno pozneje v bolnici. Poškodovanega delavca so takoj

prepeljali v novomeško bolnico, kjer so mu le obvezali rano in se je že isti dan popoldne sam vrnil na Jurcelj.

Le srečnim okoliščinam gre zahvala, da ni bil delavec smrtno poškodovan. Če namreč ne bi bilo stoječe bukve, ki je zaustavila bliskovito drsenje bukve po strmini navzdol, bi deblo in veje krošnje delavca popolnoma zmečkale. Druga srečna okoliščina pa je bila v tem, da je deblo bukve padlo 2 m nižje od mesta, kjer je pritisknilo delavca ob tla na nizek, v snegu skrit kamen, na katerem je obležalo. Ta kamen je namreč deblo in krošnjo zadržal okrog 25 cm nad tlemi, kar je bilo dovolj, da je delavca le vtisnilo v sneg, ni ga pa pri tem zmečkalo.

Strokovna komisija, ki je istega dne popoldne na kraju samem ugotavljala vzroke nezgode, je ugotovila, da je do nezgode prišlo vsled nepravilne tehnike dela delavske skupine.

Ugotovljene so bile sledeče napake tehnike dela:

- 1) Izbrana je bila napačna smer podiranja drevesa. Glede na okoliščine - sneg, delna zmrzal, nagib terena, močna veja jelke, ki je že na pogled predstavljala precejšnje oviro za podiranje navzdol - je bilo podiranje navzdol še zlasti zgrešeno. Drevo bi bilo mogoče varneje podreti, če bi smer padca odredili za okrog 90° bolj v levo, to je v smeri plastnic terena.
- 2) Delavca sta pri podžagovanju drevesa pustila preozko ščetino, ki je bila na enem mestu celo popolnoma prežagana. Glede na to, da je bil les kolikor toliko zmrznjen in zato bolj krhek, je bila to ena od velikih napak. Zaradi preozke ščetine in veje jelke, ki je bukev v vrhu zadrževala pri padcu, se je lahko zgodilo, da se je pri naganjanju (kajlanju) ščetina pretrgala in je drevo namesto s krošnjo, padlo s sprednjim delom debla navzdol. Pri podiranju zmrznjenega lesa mora biti ščetina vsaj za polovico močnejša od normalne.

- 3) Nobeden od delavcev ni med naganjanjem drevesa opazoval gibanja bukve. Zato sta se delavca, ko sta slišala pokanje debla avtomatično umaknila v opisanih smereh. Ponesrečeni Domuz se je umaknil natančno v nasprotno smer od smeri podiranja, ki je s stališča varne tehnike dela najbolj neprimerna.
- 4) Delavca nista bila opremljena z lopatami za odmetavanje snega od drevja in za napravo gazi v smereh umika, kar bi bilo glede na višino snega neobhodno potrebno.

Iz navedenih napak tehnike dela lahko uvidimo, da je nezgodi botrovalo neznanje. Delavca sta bila nekvalificirana, kot pač tedaj večina naših delavcev. Ker nista poznala nevarnosti, ki jima pri delu prete iz osnovnih prijemov varne tehnike dela, je do nezgode prej ali slej moralo priti.

Tudi ta nezgoda nas opozarja, da je poučevanje delavcev o varni tehniki dela potrebno. Zato smo dolžni delavce o tem poučevati, bodisi na krajših seminarjih, bodisi na delovnih mestih samih. Vendar pa tako poučevanje ne sme biti kampanjsko, ampak sistematično in stalno, zlasti na delovnih mestih. Pri tem pa lahko največ pripomorejo logarji, revirni vodje in drugi strokovni delavci, ki imajo več ali manj stalen stik z delavci.

Delaj - varno!

Bogo Špiletič

SKUPŠČINA ZITGLI JUGOSLAVIJE V BEOGRADU

V dneh od 21. do 23. maja je zasedala skupščina ZITGLI Jugoslavije v Beogradu. To zasedanje ima poseben pomen, ker je bilo neposredno po VIII. kongresu ZKJ in v času sprovajanja posebnih ukrepov s strani ZIS glede stabilizacije našega gospodarstva. To daje poseben pečat, kajti Zveza in njeno članstvo so dolžni, da s svoje strani na področju svojega dela ukrenejo vse, da se navedeni ukrepi pravilno izvajajo in sklepi VIII. kongresa dosledno realizirajo.

Druga posebnost tega zasedanja je v tem, da je bilo v času tik pred zasedanjem ZIS-a na katerem je bila predvidena obravnava stanja in problemov gozdarstva in lesne industrije. Verjetno je bilo zaradi tega 21. in 22. maja organizirano posvetovanje priznanih strokovnjakov gozdarstva in lesne industrije, ki naj bi sprejeli gotove sklepe in jih preko skupščine ZITGLI posredovali ZIS-u.

Program posveta (po sklepu IV. kongresa ITGLIJ v Zagrebu 1962) ki zajema proizvodnjo, predelavo in trgovino z bukovim lesom, je bil obdelan v treh referatih in sicer:

Dr. Dragoljub Mirković: Gozdni fond bukve in njegove možnosti.

Ing. Vlada Stefanović: Izkoriščanje bukevega lesa.

Ing. Teodor Pelež: Izvoz proizvodov bukevega lesa.

Vse te referate so podali naši priznani gozdarski strokovnjaki. Ti osnovni referati so tudi tiskani v dveh knjigah.

Prvi referat Dr. Mirkovića obsega poleg splošnih podatkov o gozdnem fondu Jugoslavije in fondu bukve, tudi sliko bioloških in ekoloških značilnosti bukve in bukovih gozdov v Jugoslaviji, probleme gospodarjenja z bukovimi gozdovi (stanje bukovih gozdov in sedanji način gospodarjenja), pogoje in ukrepe za intenziviranje gospodarjenja, vnašanje iglavcev v gozdove bukve in na koncu analizira kakšne rezultate pričakujemo od predlaganih ukrepov.

Referat ing. Vladimira Stefanovića pojasnjuje dosedanje izkoriščanje bukovine v predelavi lesa v preteklosti in sedanjosti iz aspekta gospodarskega razvoja naše dežele in iz stalno naraščajočih potreb po lesu. Pri tem je poudarjena neugodna struktura naših gozdov in odnos vrst lesa, pri čemer dominirajoča bukev vsiljuje orientacijo razvoja gozdarstva na povečanje obsega gozdne proizvodnje in s tem zvišanje izkoriščanja listavcev, predvsem bukve.

Poleg tega referat navaja podatke o proizvodnji gozdnih sortimentov, odstotek tehničnega lesa po republikah, podatke o proizvodnji žaganega lesa, vezanega lesa in ostale predelave.

Referat v nadaljevanju obdeluje pogoje za racionalnejše izkoriščanje bukovnega lesa, oziraje se na njegove fizične in mehanične značilnosti in na racionalnejše izkoriščanje bukovnega lesa pri sečnji, izdelavi in transportu v gozdu z možnostjo izboljšanja tehnike in tehnologije dela.

Dalje obdeluje značilnosti standarda za gozdne sortimente, pri čemer poudarja potrebo revizije sedanjega. Obstoječi standard je že zastarel tako s stališča predelavnih možnosti gozdnih sortimentov v lesni industriji, kakor tudi s stališča kvalitete in dimenzij debel, ki so predmet izkoriščanja. Razen tega obdeluje dinamiko proizvodnje in oddaje gozdnih sortimentov in v posebnem poglavju racionalizacijo mehanične predelave lesa (surovina, teh. proces, stroji, meh. transporta itd.). Posebno poglavje je posvetil zaščiti bukovne surovine.

Ing. T. Felež se je v svojem referatu poslužil analize odnosa bukovnega lesa na inozemskem tržišču, z namenom, da ugotovi točen cilj gospodarjenja z bukovimi gozdovi in nakaže jasnejši perspektivni razvoj lesne industrije za predelavo bukovnega lesa.

Z anatomo preciznostjo obdeluje bukovino kot vrsto lesa z vsemi lastnostmi in napakami, predelavo, povpraševanje in potrošnjo na inozemskem tržišču. Z ozirom na veliko število proizvodov iz bukovnega lesa in veliko število področij potrošnje, različne proporce med domačo

potrošnjo in izvozom posameznih proizvodov, kakor tudi z razzirom na stalne spremembe strukture izvoza po asortimanu in smeri izvoza, je prikazal bližnje perspektive našega izvoza proizvodov iz bukovega lesa kot so: les za kurjavo, celulozni les, oglje, žagan les, frize, parket, embalaža, stoli, fotelji, pohištvo itd.

Do podanih referatov so se vrstili diskutanti, ki so razpravljali po teh vprašanjih. Iznášali so izkušnje in pomanjkljivosti, podčrtavali pomanjkanje sredstev za investiranje v gozdarstvu (nasadi, ceste, mehanizacija) in v lesni industriji (rekonstrukcije, oprema itd.).

Drugi dan posvetovanja je bil zaključen s sprejetjem sklepov, katere je tretji dan sprejela tudi skupščina in jih posredovala ZIS-u.

Sklepe je formulirala komisija za sklepe. Naj navedem nekaj pomembnejših za vsako grupo posebej.

Za prvi referat:

- Opuščanje šablon v gospodarjenju z bukovimi gozdovi, t.j. opustitev prebiralnega načina gospodarjenja (razen v gozdovih, ki imajo zaščitno funkcijo) in počasen prehod na način postopne skupinske sečnje. Vsak konkreten primer obravnavati po načinu, ki je najbolj koristen in to s ciljem, da se zagotovi dokončanje procesa pomlajevanja (v sestoji kjer se je začelo), da se pripravi pomlajevanje (v sestoji kjer ni rezultatov), in da se intervenira, kjer pomlajevanje ni uspelo.
- Meliorativne sečnje v svrhu izboljšanja zdravstvenega stanja sestoja.
- Vnašanje iglavcev tako pri spopolnjevanju, kakor tudi pri izvajanju sečenj (skupinsko postopne).
- Odpiranje gozdov tako da bi vse površine bile dostopne ekonomičnemu gojenju in izkoriščanju.
- Enoten tretman vseh gozdov (po kategoriji lastništva).

Za drugi referat:

- Povečanje sečnje bukovine ob istočasnem porastu proizvodnje in predelave na bazi bukovih surovin.
- Izboljšanje tehnologije dela v proizvodnji gozdnih sortimentov v fazi sečnje in izdelave, posebno pa v spravilu lesa.

- Krojenje debla naj bo delo posebnega strokovnjaka.
- Krojenje naj se po možnosti vrši na skladišču.
- Več pozornosti posvetiti izkoriščanju lesa tanjših (manjših) dimenzij (material iz redčenja).
- Proizvodnja čim daljše oblovine.
- Revizija standarda.
- Predelava oblovine na žagah od 20 cm premera.
- Razrez oblovine 60 % na tračnih žagah.
- Uvajanje mehanizacije notranjega transporta itd.

Rezime tretjega referata je:

Bukov les postaja vedno bolj industrijska surovina in je njegova problematika vsak dan pestrejša. Mnenje je, da se bo moralo gozdarstvo hitreje prilagajati potrebam industrije, ki bo v kratkem postala integralni potrošnik za 80 % bukovne mase. Pojem tehničnega lesa se stalno spreminja in ga že zamenja pojem "industrijski les". Tendanca je, da je znotraj bukovnega industrijskega lesa 40 % oblovine in 60 % prostorninskega lesa. V Nemčiji se pričakuje znotraj oblovine 35 - 40 % za luščenje, drugo pa za predelavo na žagi. Od tehnologije se pričakuje, da orientira bukov prostorninski les v kemijsko industrijo (iskanje novih področij na bazi neizkoriščenih možnosti bukovnega lesa).

To bi bil v glavnem del sklepov drugega dne posvetovanja o perspektivi gospodarjenja z bukovimi gozdovi.

Tretji dan, t.j. 23. maja je bil izpolnjen s poročili o delu ZITGLIJ in z volitvami novega izvršnega odbora, sekretariata in nadzornega odbora. To je potekalo po ustaljeni praksi tako, da je bila polovica starih članov zamenjana z novimi. Za ponedeljek 24. 6. 1965 je bila organizirana ekskurzija v Deliblatski pesek, katerega pa se nisem udeležil.

Kalinović ing. Radomir

xXx

NEKAJ O GRADNJI GOZDNIH CEST

Ker spada v dejavnost našega gozdnega gospodarstva tudi gradnja gozdnih cest z lastnim projektiranjem, ne bo odveč, če tudi o tej dejavnosti spregovorimo nekoliko besed. Mislim, da bo razjasnitev nekaterih pojmov iz gozdnega gradbeništva koristilo vsem gozdarjem, posebno še zato, ker tudi posamezni gozdni obrati izvajajo v lastni režiji razne rekonstrukcije in razširitve gozdnih cest.

Za sodobno gozdno gospodarjenje so potrebne tudi dobre gozdne ceste, ki odpirajo gozdove motornim vozilom. Če primerjamo dolžino gozdnih cest s površino gozdov, pridemo do podatka, ki nam pove gostoto gozdnih cest, oziroma koliko metrov gozdne ceste imamo na 1 ha gozdne površine. Če izvedemo tak račun za naše razmere pridemo do zaključka, da je v naših gozdovih še veliko premalo cest, saj jih imamo po sedanjih podatkih na 1 ha gozda komaj 7,61 m. Ob primerjavi z republiškim povprečjem, ki znaša 16,2 m/ha in gostoto 33 m/ha, kar se smatra, da bi zadoščalo za slovenske razmere, vidimo, da je v naših gozdovih nujno potrebno zgraditi gostejše cestno omrežje.

Izgradnjo cestnega omrežja izvajamo z novogradnjami, rekonstrukcijami in razširitvami. V nadaljnjem bom skušal obrazložiti kaj smatramo pod pojmom novogradnja, rekonstrukcija in razširitev, kar je pravzaprav tudi glavni namen tega sestavka.

Novogradnje:

Za novogradnjo smatramo gradnjo popolnoma nove gozdne ceste, pri kateri je navadno tudi trasa poiskana povsem na novo. Trasa novih cest se le redko drži obstoječih poti, ker le-te največkrat ne potekajo tako, da bi se jih lahko držali v celoti.

Za novogradnje se trasa detaljno zakoliči in posname, na osnovi terenskih podatkov pa izdela glavni projekt s tehničnim in predračunskim elaboratom. V tehničnem elaboratu so prikazane tehnične rešitve izgradnje, v

predračunskem pa stroški za posamezna dela, količino gradbenih del, skupni stroški ter vse ostalo kar je v zvezi s stroški gradnje. Za izvajanje gradnje je potrebno načelno dovoljenje, s katerim je odobrena lokacija ceste in gradbeno dovoljenje, s katerim se dovoljuje gradnja po izdelanem glavnem projektu. Osem dni pred začetkom gradbenih del je potrebno, da se gradnja prijavijo s pismeno vlogo pri občinski skupščini. To končani gradnji pa se opravi tehnični prevzem in izda uporabno dovoljenje. Vsa navedena dovoljenja izda občinska skupščina, na katere območju se cesta gradi. Finančna sredstva za novogradnje pa se črpajo iz sredstev namenjenih za investicije.

Bistvo novogradnje je na kratko v tem, da se cesta zgradi povsem na novo in to po detaljnem projektu, bodisi po stari poti ali izven nje, da se gradnja financira iz investicijskih sredstev ter se zato smatra kot investicijski objekt, za katerega pa so po predpisih potrebna vsa navedena dovoljenja in glavni projekt. V primeru, da najamemo večje kredite za izgradnjo cest, se za novogradnje zahteva tudi izdelava investicijskega programa, s katerim je potrebno dokazati, da je izgradnja neke nove ceste tudi ekonomske utemeljena.

Rekonstrukcije:

Za rekonstrukcijo smatramo tisto gradnjo, pri kateri gradimo gozdno cesto po že obstoječi slabi cesti ali poti, bodisi, da je ta preozka, da ima prevelike vzpone in padce, ali pa obeje hkrati. Gradnja se pri rekonstrukcijah izvaja v takem obsegu, da stare ceste ali pot toliko spremenimo, da je iz nje nastala čisto nova cesta. Rekonstrukcije so pravzaprav novogradnje po že obstoječih cestah ali poteh.

Pri trasiranju rekonstrukcij se trase polaga čim bolj po obstoječih poteh, le v primeru, da imajo le-te prevelike vzpone, padce ali preostre krivine, se trasa na takih odsekih preloži in izpelje po bolj ugodnem terenu z boljšimi elementi. Tudi v vertikalnem pogledu, oziroma glede izkopov in nasipov se pri rekonstrukcijah v največji možni meri držimo višine stare poti. Vendar pa je to največkrat nemogoče, ker ima stara pot čestokrat neenakomerno niveleto, kar pomeni, da se menjavajo

vzponi in padci na kratkih razdaljah, večkrat celo na vsakih nekaj metrov. Ker je vožnja po tako valoviti cesti z motornimi vozili nemogoča ali vsaj zelo otežkočena, se pri rekonstrukcijah popravlja tudi niveleta z izkopi in nasipi. Z rekonstrukcijo nastane torej iz stare, ozke, strme, valovite, neutrjene in zavite poti ali ceste nova solidna cesta z enakomernimi in primernimi vzponi, dovoljne širine, solidno utrjena ter s primernimi krivinami. Da pa nastane taka cesta, so potrebna gradbena dela skoraj v enakem obsegu, kot pri novogradnjah in se v tem primeru imenuje rekonstrukcija, ker smo pač zgradili iz stare ceste nove.

Pri trasiranju rekonstrukcij se na terenu izvede detaljna zakoličba z instrumentom prav tako kot pri novogradnjah. Posname se trasa in na osnovi teh podatkov izdela delni projekt s predračunskim in tehničnim delom. Projekt za rekonstrukcije je precej enostavnejši kakor glavni projekt za novogradnje. Delni projekt je namenjen le izvajalcu del, da gradnjo izvaja po načrtu.

Za izvajanje rekonstrukcij ni potrebno s strani občinske skupščine nobenih dovoljenj, pač pa je izvajalec dolžan, da gradnjo prijavi. V pogledu financiranja se rekonstrukcije razlikujejo od novogradenj v toliko, da se financirajo iz sredstev namenjenih za investicijsko vzdrževanje.

Razširitve:

Za razširitve smatramo tiste gradnje gozdnih cest, pri katerih neko preozko cesto ali pot samo razširimo in utrdimo, tako, da bo sposobna za kamionski promet. Lep primer razširitve imamo, če nekdanjo traso gozdne železnice razširimo, utrdimo in usposobimo za kamionski promet. Pri razširitvah, kot že ime pove, ceste samo širimo, dočim ceste v vertikalnem pogledu (izkopi, nasipi) ne spreminjamo. Če bi izvajali tudi to, bi bila to že rekonstrukcija in ne razširitev. Razširitve lahko izvajamo torej samo tam, kjer ima obstoječa pot že od prej primerno niveleto (vzpone in padce) kot je to primer pri nekdanjih gozdnih železnicah ali pri poteh, ki so bile v preteklosti tudi trasirane ali pa imajo naravno primeren nagib, vendar so neutrjene in preozke za kamione.

Iri izrazitih razširitvah ni potrebno detaljno trasi-
ranje, ker je trasa bodoče ceste že določena z obsto-
ječo traso. Delo traserja je le v tem, da brez inštru-
menta zakoliči os bodoče ceste po obstoječi poti in s
tem nakaže izvajalcu, v katero stran naj cesto razširi.
Osni količki se zabijajo na poljubnih razdaljah, ven-
dar na takih mestih, ki so karakteristična v prečnem
profilu in najbolj odgovarjajo povprečju za izračun
količine zemeljskih del. Na osnih količkih se nato
posnamejo prečni profili in na osnovi teh se izraču-
najo zemeljska dela. Tudi za razširitve se izdelata del-
ni projekt, ki je še enostavnejši od projekta za re-
konstrukcije, njegov glavni del pa je predračun. Za
razširitve ravno tako niso potrebna razna dovoljenja,
pač pa je potrebno, da se gradnja prijavi. Tudi raz-
širitve se financirajo iz sredstev, namenjenih za in-
vesticijsko vzdrževanje.

Včasih pa je celo težko postaviti mejo in določiti,
je gradnja neke gozdne ceste novogradnja, rekonstruk-
cija ali razširitev. Nastopajo res tipični primeri,
kjer odpade vsako premišljevanje, so pa tudi primeri,
ko imamo združene skoraj vse tri oblike gradnje. Morda
je še najbolj jasna meja v pogledu financiranja, dočim
nastopajo na terenu razne kombinacije. Zgodi se na
primer, da imamo pri tipični razširitvi bivše želez-
nice v gozdno cesto tudi 100 - 200 m preložitve, ki
se po potrebnih delih lahko smatra kot čista novograd-
nja. Posebno ni ostre meje med rekonstrukcijami in
razširitvami, katere loči v glavnem le to, da se pri
rekonstrukcijah niveleta prilaga na novo in izračuna
na osnovi višinske izmere trase, dočim se pri razši-
ritvah niveleta ne spreminja. Razlike med navedenimi
trema oblikami gradenj so pa tudi v obsegu gradbenih
del in s temi v zvezi so tudi različne visoki gradbo-
ni stroški, toda o tem pa bomo spregovorili kdaj dru-
gič.

ing. Danilo Kure

CELULOZNI LES - NEUREJENE CENE

Često govorimo o problemih oskrbe kemično predelovalne industrije s celuloznim lesom. Podatki, s katerimi razpolagamo za pretekla leta nam povedo, da je Gozdno gospodarstvo Novo mesto (prej v sestavu KGIK in KZ) do preteklega leta proizvajalo majhne količine celuloznega lesa. Kje so vzroki za tako majhno proizvodnjo tega iskanega sortimenta?

V preteklem letu smo večkrat razpravljali na republiški ravni, kako stimulirati proizvajalce celuloznega lesa, da bi tako lahko krili potrebe domače industrije. Izdelane so bile obširne analize s podrobnimi kalkulacijami, s katerimi smo soglašali proizvajalci in kupci. Problem ureditve prodajnih cen v gozdarstvu nas spremlja že več let in tako poznamo velika neskladja med sortimenti iglavcev in listavcev in v novejšem času neskladja pri proizvodnji celuloznega lesa listavcev in iglavcev. Za ilustracijo naj navedem, da je do konca leta 1963 urejeval cene vseh lesnih sortimentov Zvezni izvršni svet. Z uradnim listom FIRJ št. 52/63 so prišli po sklepu Zveznega izvršnega sveta lesni sortimenti v pristojnost Zveznega zavoda za cene. Leta je naše vloge za ureditev prodajnih cen zavračal z opombo, da so ekonomsko neutemeljene. V začetku tega leta je Zvezni zavod za cene prenesel del svojih pristojnosti na Republiški zavod za cene in sicer v tem smislu, da je konkretno za ceno maklanja celuloznega lesa pristojen Republiški zavod za cene. Skupaj s predstavniki republiških sekretariatov in Republiškega zavoda za cene, potrošnikov celuloznega lesa, smo se dogovorili, na kakšni višini bomo formirali prodajno ceno celuloznega lesa listavcev. Po tem dogovoru smo poslali Republiškem zavodu za cene našo vlogo, kateri so bile priložene kalkulacije za posamezne sortimente. Republiški zavod za cene je našo vlogo pravočasno prejel, vendar pa je s svojim odgovorom zavlačeval, tako da smo dočakali 22. 3. 1965, od tega dne dalje pa je za reševanje cen pristojen po sklepu Zveznega izvršnega sveta Zvezni zavod za cene.

Iz prednjega je razvidno, da cene celuloznega lesa še

niso urejene, dasiravno smo na rešitev tega problema zainteresirani tako proizvajalci kakor tudi potrošniki.

Uvodoma sem omenil, da je bila proizvodnja celuloznega lesa na našem področju razmeroma majhna in da smo v zadnjih dveh letih zabeležili občuten porast. Naši potrošniki so vse do začetka leta 1964 uporabljali celulozni les iglavcev, od listavcev pa samo topolov celulozni les. V letu 1964 se na našem trgu pojavi kot močan potrošnik bukovega celuloznega lesa tovarna celuloze Videm-Krško. V letošnjem letu potrebuje tovarna okrog 120.000 m³ bukovega celuloznega lesa. Ta številka nam dovolj zgovorno priča, kako dosledni moramo biti pri proizvodnji tega sortimenta. Toda to še ni vse. Tovarna danes uporablja tudi celulozni les ostalih mehkih listavcev - jelše, breze, lipe in topole. Za proizvodnjo teh vrst celuloznega lesa smo še posebej zainteresirani, to pa vsled tega, ker kupuje tovarna tudi nemaklan okrogel les, premera od 7 - 35 cm. Les mora biti čimbolj svež, to je v roku 30 dni od sečnje, naj bi bil na skladišču kupca. To pomeni, da bomo v letni sezoni, ko redčimo naše gozdeve, lahko proizvajali celulozni les vseh vrst listavcev in ga nemaklanega ali maklanega dostavljali našemu kupcu. Cena še vedno ni urejena za nemaklan celulozni les, je pa vsekakor bolj stimulativna za proizvajalca, kakor pa proizvodnja drv za kurjavo. Torej, ne pozabimo! Tovarna v Krškem odkupuje vse vrste celuloznega lesa listavcev (okroglice) v debelini od 7 - 35 cm. Kadar stojimo pri skladevnici drv dobro pogledjmo, ali ni morda nastala družbena škoda, ker je nepravilno sortirani les namenjen za prodajo kot drva in ne kot celuloza. Pri doslednem sortiranju in obdelavi bomo dosegli večji ekonomski efekt, družba kot celota pa bo prihranila devizna sredstva za uvoz celuloznega lesa.

Stane Ilo

GOZDOVI BELE KRAJINE PRED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Občina Črnomelj obsega teritorij, ki meri 48.600 ha in se po svoji površini uvršča v srednje velike občine v Sloveniji. Poleg industrije in kmetijstva je gozdarstvo najvažnejša panoga gospodarstva v občini.

Za Belo krajino je bila značilna, tako v Avstro - ogrski kot v stari Jugoslaviji ekonomska emigracija prebivalstva v Ameriko in ostale razvite države sveta. V Beli krajini se bila pred vojno kmečka posestva močno obremenjena z dolgovi. Svoje rešitev so kmetje iskali v gozdovih v katerih so intenzivno izsekovali, ker so le na ta način prišli do finančnih sredstev za najnujnejše potrebe. Cene kmetijskih pridelkov so bile nizke, k revščini pa je pripomogla še prenaseljenost, kar je vse skupaj negativno vplivalo na gospodarski razvoj.

Izkoriščanje gozdov je bilo v glavnem v zasebnih kapitalističnih rokah. To so bili razni lesni trgovci ter prekupčevalci lesa. Da je temu tako nam dokazujejo številke o velikosti sečenj, ki je razvidna iz knjige "Gozdarstvo v ljubljanski oblasti od leta 1925 - 1927".

Leta 1925 posek tehničnega lesa	28.400 m ³	drv 30.600	prn
Leta 1927 " " "	21.060 m ³	drv 93.280	prn
	49.460 m ³	123.830	prn

Iz teh podatkov je razvidno izsekovanje tega naravnega bogastva, ki je bilo v navedenih dveh letih posekano na površini 12.896 ha. Približanje gospodarske krize je bilo čutiti v velikem obsegu sečenj tudi v kmečkih gozdovih. O negi gozdov v tem času ni bilo niti govora.

Površina edine drevesnice je znašala 23,44 ara in še ta je bila v zasebni lasti. Gozdarsko službo je vodil referent za gozdarstvo na sreski upravi, ki pa je imel opravka le s statistično službo. Vse to nenačrtno gospodarjenje z gozdovi je zapustilo svoje dalekosežne posledice.

Poleg raznih lesnih trgovcev, so imeli v svoji lasti velike gozdne površine tudi razni tuji kapitalisti. Tako

so bili obsežni gozdovi last nemškega kneza Auersperga, ki je imel v teh predelih cela naselja v katerih so prebivali njegovi gozdni delavci. Leta 1930 je bila dograjena 45 km dolga ozkotirna železniška gozdna proga od Roga do postaje Črnomelj, po kateri se je izvažal les iz gozdov. V času italijanske okupacije se je to nenačrtno izkoriščanje gozdov še poslabšalo.

Že v začetku leta 1944 je bil ustanovljen gospedarski odbor pri SNOS-u v Beli krajini, ki je na podlagi zakona o zaplembi odvzel na območju Bele krajine 2.933 ha gozdov Auerspergu, kakor tudi gozdove italijanske "Emone", ki so bili prej last kočevskih Nemcev, ki so se med vojno izselili. Površina teh gozdov je znašala 4.417 ha. Na podlagi zakona o agrarni reformi je bilo pridobljenih nadaljnjih 354 ha gozdov od strani veleposestnikov. Tako je nastal družbeni sektor gozdarstva v občini Črnomelj s celotno površino 7.704 ha.

(Se nadaljuje)

Vrlinič Rade

xXx

IMAMO NOV ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH

Jugoslovanski delavci smo dobili nov zakon o delovnih razmerjih. Določila, ki so vsklajena z ustavo rešujejo problematiko načelno. Natančnejše predpise bo v svojih pravilnikih in statutu uzakonil delavec sam kot upravljalec. Delavci delovne skupnosti si bodo torej sami določali dolžnosti in pravice, seveda v mejah ustave in zakonov. Delovni ljudje, ki prostovoljno stopajo na delo, postanejo enakopravni člani, ki začno prevzemati dolžnosti in pridobivati pravice po delu in iz dela. Tako bo delovna skupnost urejala delovna razmerja na socialističnih načelih, na medsebojnem sodelovanju in na odgovornosti pri delu enega člana nasproti drugemu in nasproti delovni skupnosti kot celoti. Ker torej stojimo pred odgovorno nalogo izdelave statuta oziroma pravilnika, je prav, da tu v našem glasilu načnemo razpravo o naslednjih vprašanjih:

Stopanje delavcev na delo.

Delovna skupnost mora razglasiti vsako prsto delovno mesto in delovne pogoje za to mesto. Mislim, da je to v redu za delavce v pisarnah, na strokovnih delih, vozniške motornih vozil itd. Delovnega mesta sekača ali cestnega delavca, ker je število teh odvisno od trenutnih potreb, pa ni mogoče razpisati.

Delavec stopa v delovno organizacijo za nedoločen čas. Izjemoma stopi delavec na delo v delovno organizacijo za določen čas, vendar samo v naslednjih primerih: če traja izvršitev nekega dela po svoji naravi le določen čas (sezonska dela), če se začasno poveča obseg dela delovne organizacije in če je treba nadomestiti začasno odsotnega drugega delavca. Za vsak primer sezonske zaposlitve je treba skleniti z delavcem pismeno pogodbo. Zakon daje možnost delovni organizaciji postaviti poseben pogoj za delavca - poskusno delo. Za poskusno delo bo DS določil le nekatera delovna mesta. Za vse navedene primere zaposlitve uživa delavec vse pravice iz naslova socialnega zavarovanja. Delavec, ki dela manj kot polovico polnega delovnega časa, ima pravico sodelovati pri upravljanju in biti udeležen pri delitvi sredstev, uživa varstvo pri delu in je zavarovan za nesrečo na delu ali poklicno bolezen.

Vsak delavec je dolžan, da sodeluje v delovnem procesu po svoji osebni delovni sposobnosti in s tem omogoča osvoboditev dela tudi na področju delovnih razmerij. S tem ko bo vsak delavec dal od sebe svoje delovne in umske sposobnosti, je nemogoče priti do razdiranja delovnega razmerja temveč z večjimi sposobnostmi je zvezano tudi prevzemanje zahtevnejših in odgovornejših nalog.

Da se sezonskemu delavcu omogoče neprekinjeno delovno razmerje je zakon predpisal, da v kolikor delavec prebije na sezonskih delih brez presledka najmanj štiri mesece v letu in opravi pri tem več ur dela kot znaša poln delovni čas, za to dobo lahko zahteva, da se mu te ure preračunajo na delovne dni s polnim delovnim časom. Vendar pa skupni delovni čas ne sme presegati redni delovni čas.

Civilno pravno razmerje sklepamo z dninarji. Zakon urejuje tudi razmerje, ki nastopi med delovno skupnostjo in

priložnostnim delavcem. Za delovno razmerje se po zakonu ne šteje opravljanje dela ali nalog, ki po svoji naravi niso take, da bi se v delovni organizaciji uvedlo posebno delovno mesto, ker so priložnostne ali občasne in ne trajajo brez presledka dalj kot tri dni in dalje po zakonu se ne šteje za delovno razmerje opravljanje dela, ki po svoji naravi in pomenu za organizacijo dela zaradi svojega majhnega obsega ali zaradi občasnosti oziroma začasnosti ne zahtevajo, da bi se v organizaciji uvedlo posebno delovno mesto. Torej predpisi o tem niso več togi, da bi ovirali delovni organizaciji skleniti pogodbe za izvršitev nekaterih kratkotrajnih del s kmeti, ki jim je glavni vir dohodka kmetijsko posestvo.

O ostalih določbah Zakona o delovnih razmerjih bomo pisali v prihodnji številki.

Franc Markovič

xxX

OBISKALI SMO BAZO 20

V počastitev 20. obletnice narodne revolucije ter 1. maja - praznika proletariata, je odbor sindikalne podružnice GG uprava priredil obisk Baze 20 na Kočevskem Rogu. Bazo 20 je obiskalo okoli 40 članov SP GG - uprave. Tako številno udeležbo te znane partizanske baze so nam omogočili lastniki zasebnih vozil, ki so se nesebično odzvali pozivu odbora SP.

Po kratkem, lepem sprehodu po gozdu jelke, smreke in bukve, ki krase, a istočasno skrivajo tako pomembno zgodovinsko točko, smo prispeli med skrivne barake, v katerih so se v najtežjih trenutkih zgodovine jugoslovanskih narodov, kovali temelji današnje socialistične stvarnosti.

Zbrali smo se ob govorniškem odru, kjer je predsednik sindikalne podružnice pozdravil vse udeležence, jim v kratkih besedah obudil spomin na temne dni iz časa

NOB, nakar je še tov. Murn iz Poljan živo opisal vlogo in pomen Baze 20 ter vseh gozдов Kočevskega Roga v času NOB.

Vsi udeleženci smo bili z obiskom zadovoljni, posebno tisti, ki so bili prvič na tej partizanski postojanki.

Varujmo naše gozdove zalivane s krvjo naših borcev.

H. T.

xXx

Nadaljevanje

SPOMINI S ŠTUDENTSKE PRAKSE

Po praksi v Švici, ki sem jo zaključil 10. oktobra istega leta, sem se podal še na prakso v Nemčijo. Imel sem že od prej garancijsko in policijsko dovoljenje za delo v drevesnici družbe Timm et. Co. v Elmshornu pri Hamburgu. Res je, da bi moral tja že prej in da se je že približevala zima, toda menil sem, da bom delo še dobil. V nasprotnem primeru, pa bi bil to lep izlet.

Mejo sem prestopil pri Bazlu, kjer sem tudi eno noč prej prespal. Sploh sem želel med potjo čim več videti in sem imel namen vožnjo čim večkrat prekiniti. Saj je vozna karta veljala kar 2 meseca. Tako me je zaneslo tudi v Mannheim. Vedel sem, da mora gotovo tu delati kakšen moj kolega iz študentskega naselja pri gradbenem podjetju Ambruster. Prvo noč sem prespal v mladinskem domu, naslednjega dne, bila je ravno nedelja, pa sem se odpravil na ogled po mestu. Takoj sem dobil nekoga na videz znanega študenta, ki mi je dal naslov, kje bi utegnil dobiti katerega od znancev. Veliko je

bilo moje začudenje, ko sem v samskem domu dobil lepo zbrane skoraj vse moje naježje prijatelje iz našega študentskega naselja v Ljubljani. Tisto leto je bilo na strokovnih in manj strokovnih praksah v Nemčiji zelo veliko študentov. Posebno v Mannheimu si dobil ravno kogar si hotel. Če si zvečer le malo postal na glavni cesti, je vsak trenutek prišel kdo od znancev mimo. V tem kraju sem se zadržal tri dni in zelo sem že kobilal če bi sploh šel naprej. Na koncu pa me je želja po pravi gozdarski praksi le pognala naprej.

Io postanku v Frankfurtu sem končno prispel v Hamburg. To več milijonsko mesto me je zaradi svoje razsežnosti zelo prevzelo. Posebno pristanišče, ki je eno največjih v Evropi naredi velik vtis. Irospal sem kot ponavadi zopet v domu za potujočo mladino, ki je eden največjih te vrste in tudi najbolj urejenih. Ni bil pa edini v tem mestu. Kljub temu pa sem v njem zelo slabo spal. Dom leži tik ob pristanišču in zaradi stalnega ropota ni bilo potrebnega miru. Tisto noč je bila gosta megla in so ladje, ki so prihajale ali odhajale kar naprej dajale zvočne signale s sireno. Že zasidrane pa so jim zaradi bojazni pred trčenjem odgovarjale. Skratka od velikih prekoceank do malih bark vse je trobilo v najrazličnejših zvočnih odtenkih. Iravi koncert, zlasti proti jutru.

Na cilj v Elmshorn (30 km od Hamburga) sem prišel ravno po 8 dneh odkar sem zapustil Švico. Seveda so me takoj vzeli, ker je delavcev zelo primanjkovalo. Iodpisati sem moral tudi delovno pogodbo za 6 mesecev. Jugoslovani sem našel tu kar 18. Od tega le 6 študentov in to agronomov iz Beograda. Vsi ostali so bili Slovenci najrazličnejših poklicev. Vsi pa so imeli veljavni potni list, na katerem so morali vsakih 6 mesecev podaljšati dovoljenje.

Elmshorn leži v pokrajini Holstein, ki je popolnoma ravninska. Podnebje je zaradi bližine morja in zalivskega tcka precej vlažno in sorazmerno toplo. Ioleg tega je tudi zemlja zelo plodna tako, da se dani vsi pogoji za vrtnarstvo. Zato ni nič čudnega, da je tu zelo veliko drevesnic in to precej velikih. Izgledalo je, da se tu vse ukvarja s proizvodnjo sadik. Ioleg sadik gozdnega drevja, gojijo predvsem okrasno drevje in

grmičevje, katerega pošiljajo na vse strani, tudi v inozemstvo.

Delovni pogoji v podjetju kjer sem delal, pa so bili zelo slabi. Naj povem, da smo imeli le 1,8 marke na uro, medtem, ko so na primer gradbeni delavci zaslužili takrat od 2,5 do 3 marke. Delali smo 10 ur dnevno. Opoldne je bil za kosilo enurni počitek, ki pa se ni štel v delovni čas. Tako, da smo bili dejansko na delu 11 ur (od 6^h - 17^h). Skratka, delali smo od zore do mraka. Plačanih deževnih dni ni bilo. Vsak je takrat, ko je padal dež gledal, da se je zrinil k delu pod streho, za vse pa takega dela ni bilo. Tako smo delali tudi po dežju, saj drugače ne bi nič zaslužili. Tri higiensko tehnični zaščiti pa se je zlasti videlo, kakšna je skrb za delovnega človeka pri nas in v kapitalističnem družbenem sistemu. Če si hotel, da te ni namakal dež si moral dežni plašč kupiti sam. Isto je bilo seveda z delovno obleko in škornji.

Naše delo je bilo v glavnem izkopavanje, sortiranje in odpremljanje sadik. Le nekajkrat, ko je bil dež, sem v lončke sadil razne paciprese.

Disciplina je bila tako stroga, da sem včasih imel občutek kot da smo na prisilnem delu. Že pred šesto uro, še v popolni temi, smo se vsi delavci in vrtnarji zbrali pred upravno stavbo. Tu je vsak iz omarice vzel svoj kartonček in ga porinil v veliko uro, ki je avtomatično odtisnila takratni čas. To končanem delu je zopet moral vsak priti žigosati svoj kartonček. Vrtnarji, katerim smo bili podrejeni so nas priganjali da kaj. So pa tudi sami precej delali poleg nas. Tako so se gnali, kot da bi bila drevesnica njihova. Posebno hud pa je bil neki Obergartner (nadvrtnar), katerega smo se vsi skupaj z vrtnarji vred, bolj bali kot živega vraga. V tolažbo nam je bilo edino to, da je na vse delavce ne glede na narodnost enako vpil. Izjema so bili morda le Grki, (katerih je tudi bilo nekaj), na katere je bolj pogosto tulil. Moram pa povedati, da so se ti res bolj težko pripravili k delu.

Zanimivo je bilo tudi to, da samo en dan bolniške sploh nisi mogel dobiti plačane. Smatrali so namreč, da človek samo en dan ne more biti bolan. Zato si moral biti bolan vsaj dva dni, da so ti na priporočilo zdravnika prizna-

li vse. Za razne "slabosti" in "slaba počutja" ob ponedeljkih tudi pri nas morda ta ukrep ne bi bil slab. Saj je končno nedelja prosti dan zato, da se človek sprošče, ne pa da pride v ponedeljek še bolj utrujen na delo ali ima celo "plavega".

Večina nas je prišla delat in zaslužiti, zato za zabavo in razvedrilo ni bilo nobenega časa. Le ob četrtnih zvečer in kadar je bila oddaja za izseljence, smo se vsi zbrali pri radijskem sprejemniku in poslušali Ljubljano. Še danes mi ni jasno, kako, da se je postaja tako dobro slišala. Res so čudna pota radijskih valov. V Straži poslušam na primer sedaj poleg Ljubljane še tri druge postaje zraven naenkrat.

se nadaljuje

ing. Slavko Klančičar

xXx

H U M O R

Nenavadna lovska dogodivščina

Vsi vemo, koliko junaških in včasih skoraj neverjetnih zgodb o lovcih kroži okoli. Takšne zgodbe se običajno rodijo, kadar lovci sedijo za mizo, da bi si ob dobri kapljici privezali svoje duše.

Zgodba, ki vam jo bom opisal pa se je resnično pripetila letošnjo pomlad trem našim lovcem - gozdarjem. Da je zgodba resnična, lahko potrdijo, po srečnem naključju še danes živeči, pred kratkim novopečeni lovci Tone, Matija in Tine.

Zgodilo se je v gozdu blizu Irečne, kjer je imela svoje domovinsko pravico kakaj velika družina ciganov. Po nekajurnem brezuspešnem tavanju po gozdu, so se nesrečni lovci že hoteli vrniti domov, pa jim pride nasproti nič hudega sluteč majhen kužek, z dolge dlake in navzgor zavitim repkom. Našim trem ša skoraj "frišnim" lovcem so se poredile sline.

"Evo prilike za tako zaželene točke", si misli Matija in prične nabijati puško.

"Tomagaj si sam in bog ti bo pomagal", si misli Tone, "točke so točke", in ker je imel ravno nabito puško, jo hitro sname, pomeri in sproži. Nesrečni cucek se je kajpak stegnil.

Tone hitro steče z nožem v roki naprej, mimo presenečenih tovarišev, da bi si prisvojil pasji rep, ki je potreben kot dokaz, da se priznajo točke, ko pridrvijo iz grmovja razjarjeni cigani. Seveda, ker so bili cigani številčno mnogo močnejši, so naši lovci s Tonetom vred hitro vzeli pot pod noge. Ker so imeli v bližini motorje, so se ciganom kajpak srečno izmaknili. Tone je komaj še uspel slišati nekega cigana, ki je vplil za njim: "Le čakajte gšpud, vš bodo že miličniki žaprl".

Tone je seveda ostal brez trofeje.

J. K.

Na svetu se zgodijo včasih prav čudne reči.

Čeprav se nahajamo v dobi avtomobilov, avionov itd. se je rimski papež podal na sprehod s kolesom po rimskih ulicah. Zagleda ga policist in si misli: "Naš sveti oče sigurno ni dobro počkovan v prometnih predpisih. Sedajle je prilika da nekaj zaslužim." Vsede se na kolo in mu sledi. Toda papež je vozil po vseh križiščih pravilno, povsod je nakazoval smer levo in desno, skratka, brez vsakršnega prometnega prekrška. Policist ga prehit

in ustavi: "Sedaj mi pa povejte sv. oče, kako to, da niste napravili nobenega prekrška, ko se tako malo vozite po mestu"? "Veš sinko moj dragi", mu odgovori papež "to je pa zato, ker je bil bog z menoj." "A tako", reče policist in vleče blok iz žepa. "Tisoč lir kazni, ker sta se vozila na kolesu dva".

M. K.

Dva soseda se zmerjata med seboj, pa pravi Jože Janezu: "Ti si velik osel, krava, bik, ničvrednež", itd. itd. same grde in ničvredne izraze. Janez vse to mirno posluša potem mu pa reče. "Ali si sedaj že vse naštel?" "Mislim da prav vse" mu odgovori Jože. "No, če je pa tako si ti pa dinar", mu reče Janez in gre svojo pot.

M.K.

xXx